

ELŐFIZETÉS

HELYTEN:

Egy évre 24 korona.
Egy hónap 2 korona.

VIDÉKEN:

Egy évre 26 korona.
Egy hónap 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:

4-betűs betűs sor egyeztet 20 fill.
minden következőről 15 fill.

Nyitólóra 44 fillér

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 152.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvénytársaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1908.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Szombat, március 7.

Mai számunk főbb közleményei:

Vezérolk: Mi a teendő?
Bánffy a házasságrevízióról.
Kongregációs töke Aradmegyében.
Egy táborban.
Ellopott műkincsek.
A nap furcsaságai.
Barabás Itthon.
Aknemunka egy színmű ellen.
Az intéző bizottság ülése.
A bán a képviselőházban.
Lillomtipró mészáros.
Társa: Találkozás. Itta: Brázay Emil.

Mi a teendő?

Az Aradi Közlöny számára írta: Lengyel Zoltán.
Budapest, március 6.

A mostani politikai alakulásnak egyik legszánalmasabb, de hajdan a közéletnek erős, hajthatatlan vezére, mondotta ki a mai Magyarország legnagyobb igazságát. „Romlott értelmiséggel és gyenge néppel” nem lehet jó politikát csinálni. Akkor másoknak, most már önmagának is írta e hatalmas ígét. Ehhez fűzöm mondanivalómat.

Az én sokat hirdetett és tántoríthatatlanul vallott igazságom, az, hogy Magyarország függetlenségét alulról fölfelé a saját erőnkéből állandó szervezés, munka, alkotás és ezzel párosult harc útján az egész nemzet egyesült és jól vezetett erejével lehet csak kivívni, hogy a függetlenségi harc nemcsak s nem első sorban közjogi harc, — bár e nélkül céljaink sohasem vihetők keresztül, — hanem lényegében és kezdetében gazdasági munka;

hogy a függetlenségi törekvés egy a magyar faji hatalom megteremtésével, mert a szabadságot csak az erő vivhatja ki és tarthatja meg.

Ezekből következik a többi. Társadalmunkat szervezni kell a munkára, ki kell oktatni a gazdasági élet vállalkozó és teremtő munkájára, belé kell oltani a takarékság szellemét, hogy minél több magyar és minél erősebb magyar éljen meg a földön. Erős, vagyonban és erkölcsben, hazafiságban, egyetértésben és öntudatban kiváló középosztályt kell teremtenünk, mert ez a nemzet gerince. Felső osztályunknak a mostani léha, dologkerülő, pazarló, idegen földeken kóborló s idegen nemzetek műveltségén élősködő élet helyett a nemzeti munka vezéreivé kell lenniük. Az alföldi és dunántúli óriási hitbizományaik nagy részét el kell adniuk, az így szerzett nagy tőkék egy részét hegyvidéki birtokokba fektetniük, más részével az ipari, kereskedelmi és pénzügyi térre kell átmenniük. Az egész társadalomnak pedig meg kell telnie az emberszeretettel (ma szociális haladás) irányával, a kisember, a kiscgazda, kisiparos, kiskereskedő, munkás, napszámos megélhetésére és boldogulásra kell elsősorban előmozdítani és biztosítani s ehhez berendezkedni, mert erős nemzet csak milliók boldogsága révén épülhet föl és erős államiság nélkül nem boldogulhat senki sem.

Ezek azonban csak elvi igazságok. A keresztülvitelük, a megindításuk s az állandó ily irányu munka és fejlődés biztosítása a lényeg. Erre pedig csak egy

mód van: a nemzet szervezése. A fenti célokra kell törekednie a kormányzatnak is. Ámde ép itt a hiba. A mai politika mindent csak ettől vár. Pedig ez lehetetlen. Az adófillérekéből nem lehet egy országot fölvirágoztatni. Mert erre sok kell s minél többet kérnek: annál gyorsabban roppan össze épen az, amit föl akarunk emelni. Így van ez ott is, hol az államhatalom nem függ idegen befolyástól. Nálunk kétszeresen és tízszeresen érezzük.

Nem az államnak kell ezt csinálni, hanem a társadalomnak. Nem a hivatalos embereknek, hanem mindnyájunknak. A hivatalos erő csak irányíthatja, befolyásolhatja, részben vezetheti, de megcsinálni nekünk, magunknak kell. A milliók boldogulása csak a milliók szerves, egyöntetű, hittel, akarattal, lelkesedéssel telt munkája útján valósítható.

Miért nem megyünk tehát előre? Mert a magyar nemzetnek nincs semmiféle egyetemes szervezete. Van hivatalos szervezete. Több is, mint elég. De ez végső sorban mind Bécsről függ. Nemzeti szervezete ellenben nincs. Nincs se sajtószervezete, nincs se társadalmi, se gazdasági szervezete, de nincs politikai szervezete sem.

Ugy vagyunk berendezkedve, mint a halak a vízben. A nagy megeszi a kicsit. Az összeest pedig kifogja a halászt. Csak tengődünk, de nem mehetünk előre. Ugy se, a hogyan tudnánk, még kevésbé oly arányban, mint szomszédaink s a hogyan nekünk kellene.

Találkozás.

Írta: Brázay Emil.

A sz—i állomásra most rohogott be a 11 óra 15 perci gyorsvonat. Nagy a tolongás mindenfelé. A sokadalomból előtűnik egy fiatal nő karcsu alakja és a pénztárhoz siet, hogy továbbutazásra jegyet váltson. Egy szolgálattelző kötegtől tudja meg, hogy a v—i személyvonat 55 percet késik.

Kedvetlenül fordul meg és arcán az az ismert vonás jelenik meg, mely akkor mutatkozik az emberen, mikor sürgős az útja és valami váratlan akadály közbejöttével, tévővázní kénytelen.

A pályaudvartól jobbra — kisvárosiasan — gesztenyefák vetettek árnyékot a kavicsos útra, melyet magasra megnőtt fű szegélyez. A nap forrón tüztől le s a fiatal nő, Poddáni Gizella, karjára akasztotta kiskabátját és unatkozó lépésekkel megindult az árnyékos helyre, hogy vonatját bevárja.

A gesztenyés fásorban csend fogadta s csupán a tovább rohogott lokomotív fűsije tette kellemetlenné az atmoszférát. De aztán a levegő is kislátszott. Az állomásról az érkezők távoztak és a lövönat éppen új utasokat szállított az indóházhoz.

Poddáni Gizella leült egy padra s úgy látszott, hogy teljesen átengedte magát a gondolatának. Pedig dehogyan. Nem gondolkodott. Kézitáskáját a padra tette maga mellé, bal-

kezét ölébe bocsátotta s jobbában a napernyővel geometriai idomokat rajzolgatót a kavicsokba.

Vagy tíz percig ült így szótlanul, gondolkodás nélkül, maga elé bámulva, midőn egy férfi jelent meg a fásorban. Odajött Gizellához. Felismerte. Alig mert hinni a szemének. Álmodik, vagy káprázik a szeme?

Nem álmodott és nem is káprázott a szeme. Egykori ideálját látta maga előtt, kiől hat évvel ezelőtt búcsúzott el örökre, hogy más leányt vezessen oltár elé. Azóta nem is látták egymást.

— Gizi! — mondá a legnagyobb meglepetés hangján. — Ön itt?

Rendkívül benyomást tett a leányra ez a nem várt találkozás. Egy pillanatra megállította benne a vért. Ajkai csak lassan nyíltak meg.

— Amint látja, Ladnóthy ur — felelé, nyomtatékkal hangsúlyozva a férfi nevét, kit azelőtt csak röviden Endrének szólított.

— Engedje meg, hogy üdvözljem... Jó napot!

— Jó napot! — köszönt vissza a leány egészen hidegen.

Ladnóthy szürke utiruhában volt, egy kis csomaggal a kezében. 36—38 évesnek látszik, de merész föllépésével és eleven mozdulataival egészen fiatal ember benyomását kelti.

E rövid üdvözlés után kínos csönd állt

be, melyet — csak hogy szóljon valamit — Ladnóthy tört meg:

— Megengedi, hogy holmimat letegyem a padra?

— Tessék.

Ladnóthy letette csomagját és felsőkabátját, majd az iménti kínos csönd ismétlődött. Most is a férfi szólalt meg:

— Megengedi, hogy leüljek?

— Nem bánom — felelé a leány s arcán szelíd nyugalom fehéřlett. — De én távozom.

— Miért? — kérdé Ladnóthy, bár nagyon jól megértette.

A leány kerülte a feleletet s testén kellemetlen reszketés futott végig. A férfi laste a feleletet. Gizella komolyan szólt:

— Azért, mert azt hiszem, hogy jobb, ha mi kerüljük egymást.

A férfi megilletődve hallgatta a leány néhány szavát s nyílt arcába tekintett, mely még mindig olyan gyermekded és ártatlan volt, mint azelőtt. Hat évvel ezelőtt még imádója volt a leánynak, de a sors elszakította tőle. Látszólag örökre. Minő véletlenség ez a találkozás! Maga előtt látta ismét légiestermőt, izzó szemét, mely oly sok álmatlan éjszakát okozott neki.

Nem és nem! Nem engedheti, hogy távozzon. Ki tudja, mikor találkoznak ismét? Pedig neki sok mondani valója van számára.

— Kérem, Gizi! — esedezett a férfi, — csak néhány percre maradjon még. El sze-

Igy van. És mégis mindent könnyebb megértetni, mint ezt. A magyar embernek már érzéke sincs iránta. Négy száz év óta kinlódik így. A nemzeti egység, a fölülről vezetett, vagy alulról építkező egységes munka gondolata és érzéke is kiveszett. Ugy élünk, mint a vadméhek az odukban. Kiki magának dolgozik, s a mit nyáron gyűjt, azt télen föléli. Vagy úgy, mint a szelíd méhek, a melyek szervezetten, az uralkodónőjük, a királynő vezetése mellett dolgoznak ugyan, de aztán időnkint jön a méhészt, kifüstöli a kaptárt, megöli a családot és elviszi a mézet egészen és egyszerre.

Nem jól van így. Elért hirdetem, hogy a politikai pártoknak országos, állandó s a nemzetet teljes egészére kiterjedő szervezetet kell adni. Ennek szabadelvű, szocialis alapon kell tudni harcolni és alkotni. Ennek ki kell terjedni a sajtó, a társadalmi élet s a gazdasági munka területére is. Ide elsősorban. Ez vegye át a vezetést. A politikai pártok versenyezzenek egymással, de nem a szédelgő igérekben, hanem az alkotásokban. A ki több sikert mutat föl: az legyen az első. A melyik semmit se tesz, csak mindent ígér: ki kell rugni.

Sok a teendő. Semmi az eredmény. De hogy legyen: első sorban azt kell megcsinálni, ami a többit létesíti. Hogy ipar legyen: munkásokról, tőkéről és gyárról kell első sorban gondoskodni. A műhelyt kell első sorban létesíteni.

Amig mi a szabadságról csak beszélünk, a szolgaságba mindjobban süllyedünk. A munkát csak elodázzuk, de hozzá nem fogunk: a szegénység lesz s marad az ur fölöttünk. A szabadság és munka pedig szervezésen kezdődik. Ez az a műhely, amelybe mindnyájan beleférünk s a melyből sekit se dobnak ki, amig feladatát bevégzi.

Amig a nemzet az egész vonalon ennek tudatára nem ébred: a szélhámosok fognak fölötté dőzsölni, a kalandorok fognak neki hazudni s az idegen hatalom fog fölötté zsarnokoskodni.

Hja! Dolokerülő főurak, romlott értel-

miség és gyenge nép. Ez annyi, mint szegény ország, szolga nemzet. A szolgaság szüli a szegénységet, a szegénység az oka a szolgaságnak s a szervezetlenség mindkettőnek s a kettő fölött a szélhámosok garázdálkodnak.

Bánffy a házszabályrevízióról.

Polónyi és a horvátok.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Budapest, március 6.

Supilo beszélt napirend előtt. Ugyanazon a címen szólt ma, amelyen tegnap kívánt beszélni. De tegnap a torkába fojtották a szót, ma pedig simán ment a beszéde. Ma tudniillik csöndöt mondott az új formula, itt volt — a tolmács.

A nap szónoka Bánffy Dezső bíró volt.

Az ülést tíz óra után nyitotta meg Justh Gyula elnök.

(Supilo és Polónyi.)

Supilo Ferenc: Személyes kérdésben beszél horvátul.

Polónyi Géza: A házszabályokhoz szól. A tolmácskerdést firtatja. Más államokban, ahol a tanácskozás nyelve vegyes, érthető a tolmács alkalmazása. Nálunk azonban harminckilenc évig kizárólag magyar volt a tanácskozás nyelve. Supilo megmondta, hogy a törvény nem ismer tolmácsot. Eddig a magyar parlamentbe nem vonulhatott be a horvát nyelv.

Supilo Ferenc: Amig mi itt vagyunk, addig ez nem magyar parlament. Közös parlament ez! (Nagy zaj.)

Felkiáltások: Nem igaz, magyar országgyűlés!

Polónyi Géza: A tolmács alkalmazása, úgy ahogy ez most történik, egészen helytelen. Nem is ellenőrizhető. Ha egyáltalán tolmácsot alkalmaznak, annak nem az elnök fülébe kell sugnania, hanem a Ház színe előtt kell tolmácsolnia. Kérdi: akar-e a Ház a 38 éves gyakorlaton változtatni? (Zaj.)

Felkiáltások: Nem akarunk!

Polónyi Géza: Ezt a változtatást azonban csak regnikoláris uton csinálhatni meg. De sürgősnek a dolgot nem tartja. Sőt szükségesnek sem. A horvátok csak kivételesen használhatják a horvát nyelvet. Kéri, hogy a tolmács alkalmazását tovább ne tartásák fenn.

Ugron Gábor: A felelősség alól nem akarja kivonni magát. Annak idején ő indítványozta a tolmács alkalmazását. Sajnálja, hogy a horvát képviselők nem tudnak magyarul, pedig a törvény megköveteli a magyar nyelv tudását. Kéri a Házat, hogy az eddigi gyakorlatot tartsák fenn.

Elnök: Ő is szükségesnek tartja, hogy nyilatkozzék. Polónyi azt mondta a többi közt, hogy eddig a horvát beszédek nem kerültek be a naplóba. Ez az állítás nem felel meg a tényállásnak. Már 1878-ban Gyurkovics képviselő beszédét közölte a napló, de nem gyorsírói feljegyzés szerint, hanem úgy, ahogyan átadta a képviselő a napló szerkesztőségének. Akkor utasították a naplóíró-bizottságot, hogy tegyen jelentést hasonló esetekben. A bizottság azt javasolta, hogy ha a beszédek átadatnak, vételessen fel a naplóba. magyar fordítással. Beöthy Algernon pedig azt indítványozta, hogy alkalmazásnak horvát gyorsírói. Irányi Dániel ezt a kívánságot a horvát egyezményből folyóknak tartotta. Felolvassa Irányi Dánielnek erre vonatkozó beszédét. Második országalapítónak mondja ott azt, aki a nemzetiségi békét helyreállítja. Madarász József indítványára elhalasztották az ügyet, de a naplóíró-bizottság többé semmiféle jelentést nem tett. (Nagy derűtség.)

Felkiáltások: Éppen mint ma! Lásd a vádindítványt.

Elnök: Polónyi azt mondotta, hogy incidentálisan intézték el ezt a kérdést. Ez sem áll. Fél évi kontemplálás után tett javaslatot az elnökség. A tolmácsot nem a horvát képviselők, hanem a Ház érdekében alkalmazzák. A képviselők a horvát nyelvet használhatják.

Egy hang: Is!

Elnök: Hát is! De ha ott van az is, csak a horvátokon áll, hogy használják-e vagy sem. (Taps a horvátoknál.)

Langyel Zoltán: Hogy megértették ezt a horvátok. (Derűtség.)

Elnök: Nem lehet itt mást tenni, minthogy horvát tolmácsot alkalmazunk az elnök mellett. Nem incidentálisan hozott határozat ez és nem is lehet a házszabályok révén megváltoztatni. Hanem ha tessék, tessék indítványt bejegyezni. (Helyeslés.) de a házszabályokhoz való felelősség révén határozatot hozni nem lehet.

Polónyi Géza: Megnyugszik abban, hogy a házszabályoknál való felelősség révén határozatot hozni nem lehet. De kéri, hogy a régebbi így hozott határozatot is töröljék.

Elnök: Sohasem történt ilyen határozat.

Polónyi Géza: Megmutatom a naplóból.

Elnök: Ismétli, hogy a tolmács kérdését incidentálisan intézték el.

retnék mondani valamit. Rövid történet. Az én életemnek utolsó hat éve. Hallgasson meg, kérem.

— Egyikünkre sem kellőmes ez a találkozás — mondá Gizella egészen röviden. Így tenát én azon vagyok, hogy mennél rövidebb ideig tartson. Isten önnel, uram! — És ezzel felvette a padról a kéztáskáját és ketyűt.

— Meg kell hallgatnia, Gizike. Érti, meg kell hallgatnia — kérte szenvedélyesen.

A lány még mindig hidegen tekintett maga elé és mialatt az egyik kezűt felhuzni készült, így szólt:

— Nem tudom, Ladnóthy ur, hogy mi mondani valója van még a számomra. Hiszen azaz váltunk el, hogy semmi közünk többé egymáshoz!

— Ha akkor így volt, — felelé a férfi kérő hangon, — felejtse el a múltat. Én áldom a jelent, mert e percben összehozott önnel. Esedezem, hogy hallgasson meg!

Gizella habozni látszott, majd lehuzta az immár felvert felkeztűt, letette a padra táskáját és leült a pad szélére, úgy, hogy a podgyászholmi választotta el őket. A férfi közelebb húzódott.

— Köszönöm, hogy eleget tesz kérésomnek és meghallgat. Látja, Gizike, fel kell használnom ezt a néhány percet, hogy elmondjak mindent, ami a szívemet nyomja. Rövid leszak. Azt hiszem, 27 dükén lesz éppen nyolc éve, hogy megismerkedtünk. Jól

emlékszem erre a napra. Szép, verőfényes délután volt. Akkor maga még rövidszoknyás kislány volt, én pedig az utolsó orvosi vizsgára készültem. Együtt töltöttünk két hónapot és jó barátok lettünk. Sokat ugráltunk, sok bohóságot követtünk el együtt. Megértettük egymást és boldogok voltunk. Boldogabbak, mint most.

A lány, ki eddig szemeslőve hallgatta Ladnóthy beszédét és napernyőjével kavicsokat lödögatott, most oldalt pillantott és halk, el-érzékenyedt hangon kérdé:

— Érthetetlen előtem, hogy miért eleventi föl előttem a történetet. Régen volt ez nagyon; jobb ezekre a bohó időkire vissza se gondolni.

— Hígyje el, Gizike, nekem jó esik vissza-gondolni erre az időre... A nap alkonyodóra szálit és mi elbucsuztunk. Emlekszik-e még, milyen nehezen váltunk el egymástól?... Átkaroltam akkor és édes tekintetéről megrá-szagedtem... Kezembe vettem puha ujjait és csókot lehelttem azokra... És három hó napig nem láttuk egymást, de ez az idő még jobban összeláncolt bennünket. Mikor viszont-láttuk egymást, örök bűséget esküdünk. Három évig szüntelen csak magát szerettem, de nem lehattunk egymásé.

Ladnóthy az utolsó szavakra el-érzékeny-dett és összeszorult torkából a szó majd elve-szett remegő ajkán.

— Ne folytassa, Ladnóthy ur. Teljesen fö-lösleges mindkettőnkre a régi, bolondos idők

viszsaemlékezni. Azóta évek multak el. Szegény lány voltam, nem lehettem az öné. Ön fel akarta magát áldozni értem, de szerelme nem tudott atyja akaratán győzedelmeskedni. Ő választott magának feleséget, aki rang és vagyon tekintetében jobban is illett magához. Maga jobbra ment, én balra. Elváltunk. Kö-zönséges dolog; szóra sem érdemes. A min-dennapi élet produktuma ez! Maga másnál találta fel boldogságát. Nem is illetem én magához Elvette ő, a szépet, a gazdagot; bol-dog lett...

Gizella flegmatikusan igyekezett beszélni, de azért a visszaemlékezés keserősége, mely átjárta a szívét, mint valami fojtogató köd, mely fájdalommal borította el a lelkét.

— Igaza van, Gizike — fűzte tovább a szót Ladnóthy, — én jobbra mentem, maga balra. Azóta sok minden történt. Az igaz, hogy gazdag és szép leányt vezettem az oltár elé, de azóta nem volt boldog percem. Mindene volt, csak szíve nem. Nem férjet választott bennem, hanem szeretőt, akit természetesen csakhamar megunt.

A férfi homloka összeráncolódott, maga elé bámult és rövid, kínos csönd után így szólt:

— Meggyilkoltam!

A lány ereiben meghűlt a vér és remegő sápadtság lepte el. Hogyan? Az ő hajdani idálja, kit a legzöngédebb embernek ismert, gyilkos legyen! Ladnóthy, kit a legszelídebb

(Bánffy beszéde.)

Ezután áttértek a napirendre. Nagy érdeklődés közben Bánffy Dezső báró szólalt fel:

— Figyelmeztetem arra a Házat, — mondta — hogy a mostan lefolyt házszabályvita annak a hibás politikának következtése, amely két év óta kapott lábra s melynek hibáit tegnap Kossuth Ferenc is elismerte. Azt reméltük velünk, hogy rendet és békés nyugalmat csinálnak és e helyett teljes lett a csalódás. A magyar képviselőház ülésterme hónapokon át úgy festett, mint akár a szobranjé. Bár soha nem kereste, hogy egy állásponton legyen Polónyival, most igazat kell neki adnia. Szól a fiumei rezolúcióról. Nagy szerencse, hogy megakadályozták a vezérbizottság fiumei útját, mert attól még nagyobb lett volna a kavargás. Akkor persze olyanok voltak az idők, hogy az ellenzék vezérei fűhöz fához kapkodni látszottak kényszerülteknek. (Nagy derűtség.)

Hencz Károly: Ez a régi Bánffy!

Bánffy Dezső báró: Már a többségen is látszik, hogy nem jó úton járnak. Emlékeztet arra, miket mondott az újpárt alakításának szükséges voltáról tegnap Barabás Béla. Nem tudja, milyen hangulatot keltett ez a nyilatkozat a többségen. (Zaj.) De mindenki érzé, hogy itt valamit tenni kell.

A házszabályrevízió szükségét ő rég hirdette. De abban a formában, ahogy ezt most akarják megcsinálni, kivihetetlennek tartja. Ilyen kérdésekben nem lehet öletszerűen határozni. A lex-Daniel és a mostani indítvány közt lényegben egyáltalán nincs különbség, formában pedig jelentéktelen. A lex-Daniel ő elsőnek utasította vissza. Ha most választania kellene, mégis inkább azt a régi javaslatot fogadná el, mint a mostani indítványt. (Zaj és mozgás.)

Konstatálja, hogy a hatalmi viszonyok változásával az erkölcsök is változnak. Régen a nemzeti érdeket az szolgálta, aki a házszabályrevíziót megengedhetetlennek tartotta, ma pedig ez a dicső nemzeti tábor hazaárulóknak nevezte a disszidenseket, akiknek ugyanaz most az álláspontjuk, amelyik csak három évvel ezelőtt az övé volt. Ő nem tartozik a disszidensekhez, nem is fog tartozni, de most ezek ré-

szén van az igazság és a politikai erkölcs. (Helyeslés.)

Bánffy elmondta még, hogy lelkesedés és remény nélkül állunk ma olyan helyzet előtt, amelyet még a házszabályrevízióval is sülyesztetni nem szabad. Az indítványt nem fogadja el és hosszú részletes ellenindítványt nyújt be, amelyet a szünet után olvasnak föl.

(Zárt ülés.)

A disszidens képviselők már tegnap zárt ülést akartak kéri, de nem volt elég aláírójuk. Ma az ívet huszonhárom magyar képviselő írta alá és háromnegyedeigkor átnyújtották az elnöknek, aki nyomban elrendelte a zárt ülést. A disszidenseken kívül Bánffy Dezső báró, Daniel László, Bródy Ernő és Leitner Adolf is aláírtak az ívet.

A zárt ülésen

Farkasházy Zsigmond megkérte, miért kérték a zárt ülést. Az egyik oka a házszabályok eltérő kezelési módja, amit az elnökök követnek. Így lehetetlen tanácskozásokat folytatni. Nincs egyértelműség a Ház elnökeiben. Eklatáns példa erre a horvát nyelv ügye.

Justh Gyula elnök: Az elnöki rendelkezés jogát nem engedem vita tárgyává tenni.

Farkasházy Zsigmond: Zárt ülésben mindent szóvá lehet tenni.

Elnök: Az elnökség a zárt ülésben is köteles a házszabályhoz alkalmazkodni.

Farkasházy Zsigmond felszólítja az elnököt, nyilatkozzék, szolidaritás-e a házszabályok kezelésében. A zárt ülés másik oka Bánffynak az ímént benyújtott indítványa. Tisztázni kell, azonos-e azzal a tervszettel, amelyet annak idején Andrassy terjesztett az ellenzék részéről Tisza felé.

Bánffy Dezső báró: Indítványa egy bizottság műve, amely annak idején az ellenzék és Tisza között a békét közvetítette. A bizottság a Nemzeti Kaszinó egyik termében tartott ülésén foglalkozott azzal, hogyan lehetne munkaképessé tenni a Tisza-kormányt. Akkor merült fel az az indítvány. Hogy szövegezője ki volt, azt nem tudja.

Polónyi Géza: Én és Andrassy. (Derűtség. Andrassy tiltakozólag int.)

Bánffy Dezső báró: Az indítvány szerint junkám lett volna a választási reform és a házszabályrevízió között. Tiszának menni kellett volna, hogy Andrassy foglalja el a helyét. (Andrassy ismét tiltakozólag int.) Tisza ezt a közvetítő indítványt a többségi elv alapján visszautasította, feloszlatta a Házat és az új választások aztán a mai helyzetet teremtették.

Ugron Gábor kijelenti, hogy a disszidensek célja a zárt üléssel nem más, minthogy összeveszítsék az elnököket. Ennek nem szabad felülni. Nincs szükség zárt ülésre, annak megszüntetését kéri.

Polónyi Géza: A házszabály célja az, hogy a kisebbséget védelmezze. A tervezett házszabályrevízió ezt lehetetlenné teszi, ezért ellenzi.

Rakovszky István: Mert már nem miniszter.

Polónyi Géza: Régi barátaitól nem veszi szokot az ilyen közbeszólásokat. Kérde, hogy fogják-e részletesen is tárgyalni Nagy Enil indítványát. Ha egy szakaszban és csak általánosságban tárgyalják, ez megsértése a házszabályoknak, ez ellen a nemzet közvéleményét is sorompóba kell hívni. Nem elég, hogy a katonai kérdéseket kikapcsolták, mert hiszen a katonai költségek fedezete is van állítva az általános költségvetésbe és azzal együtt keresztül hajtható Mindezekről megnyugtatóst kér.

Andrassy Gyula gróf belügyminiszter nem akar érdemlegesen beszélni, mert ez nem a

zárt ülés feladata. A Ház annak idején határozni fog, hogy a revízióindítványt tárgyalja-e részletesen, vagy nem.

Egy disszidens: Csak a házszabályok szerint tárgyalhatók.

Andrassy Gyula gróf: Nincs ok a zárt ülésre, mert Farkasházy általános panaszokat hoz fel, amelyeket nyílt ülésben is lehet tisztázni. Gondolják meg a disszidensek, helyesen járnak-e el, amikor ilyen eszközhöz folyamodnak. A nemzet, ha új vezéreket akar választani, nem fogja a mostaniak helyett sem Farkasházyt, sem társait választani. Bánffy ügyére vonatkozólag azt jegyzi meg, hogy mikor a szabadelvű pártból kilépett, ő csakugyan ajánlott az ellenzéknek egy közvetítő tervet, akkor Bánffy vele együtt a permanens ülések elfogadására kapacitálta az ellenzéki vezéreket. Indítványa is, rekasszék be a zárt ülést.

Nagy György szövege akar, a kormánypart azonban zajosan lektabálja: Eláll! Ülő! le! Végre nagynehezen szóhoz jut és arról szól, hogy március tizenötödikén kimennek a nép közé és agitálnak, megkérdeik véleményét a kormány politikájáról. A horvátoknak nincs közük a választási reformhoz, a nemzetiségek huszonhárom főnyi csapatától felül nem kell, minek tehát a házszabályrevízió? Míg a választási reform javaslatát is nem mutatják, semmiféle revíziót megengedhetőknek nem tart.

Elnök azután a zárt ülést két órákor bekezesztette.

A nyílt ülésen megállapították a holnapi napirendet, mire az ülés véget ért.

Kongregációs tőke Aradmegyében.

A lengyel grófok: strómannok.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, március 6.

A szerzetesrendekről szóló törvény életbeléptetése által Franciaországból kivándorolt egy hatalmas tőkemennyiség, amelynek látható jeleit más országokban alig venni észre. Pedig azoknak a szerzeteknek, amelyek tanítással nem foglalkoztak s amelyeknek az országot el kellett hagyni, száz milliókra menő vagyonuk volt, amelyeket természetesen magukkal vittek. S az is természetes, hogy ezt a tőkét nem hagyták pénzügyintézetekben gyűmölcsözés végett, főként azért nem, mert ott igen kis hasznot hozott volna. Vállalatokat alapítottak, birtokot vettek, természetesen nem a maguk neve alatt, amelyek az ő vagyonukat kamatoztatják. Ilyen Magyarországon a sárvári Chardonnet-féle műselyem-gyár, amelyről nyílt titok, hogy a részvénytőkéje kongregációs pénzből alakult.

Most arról veszünk hírt, hogy Aradmegyében két erdőbirtoka van a kongregációknak — idegen nevek alatt. Miután a hír valódiságáról fölöttébb bajos biztos tudomást szerezni, csak föntartással közöljük a verziót, amelynek érdekessége el nem vitatható.

Megirtuk, hogy rövid idő alatt két lengyel főúri család vett Aradmegyében erdőbirtokot. A petrisi, volt Ürményi, később Kinsky gróf-féle birtokot megvették a Zoltowski grófok, akik ott rendszeres erdőgazdaságot folytatnak, a szlatai Munk H. féle erdőt pedig Potoczky András gróf galíciai helytartó. Mindkét birtokvétel némi feltűnést keltett, miután az a legnagyobb ritkaságok közé tartozik, hogy külföldi arisztokraták erdőbirtokot vegye-

embernek tartott a világon — meggyilkol, a tulajdon feleségét, aki gazdag is, szép is!...

E percben robagott be a v-i személyvonat.

— Hová utazik, Gizike? — Kérdé hirtelen a férfi, látva, hogy Gizella holmijával készülődik.

— Haza — felelé álmatagon s fejében lándult az iménti szónak hallatára.

— Elkísérem... — mondá.

Nem is várta Gizella választát, hanem beszélt. Ladnothy elmondta három havi házasságának történetét. Egy boldog pillanata nem volt mellette. Kigunyolta, nem törődött vele és megcsalta. Egy revolverlövéllyel szabadult meg tőle. A törvény físzmentette. Most itt áll egy-magában.

A vonat már közel járt a végállomáshoz, mikor a két ifjúkori szerelmes között a következő párbeszéd folyt le:

— Gizike, akar-e feleségem lenni?

Egy teljes percig gondolkozott a leány, mialatt kezével felhústa és kalapját egy tüvel megerősítte.

— Meg miféle választól, Endre — mondá a leány, keresztnévén szólítva Ladnothyt, — mondja meg, de őszintén mondja meg, mit tenne velem, ha én is megcsinálnám?

Ladnothy biztos volt, hogy ez ki van zárva.

— Magát is megölném!

— Akkor itt a kezem...

nek meg, a mely csak spekulatív célokra szolgál.

Fatermelő körökben most azt beszélnek, hogy *ugy a petisi, mint a szlatinai birtok tulajdonképpen a kongregációk tulajdona*. A lengyel magnások csupán a nevüket adták hozzá, természetesen önzetlenül s mint hithű katolikusok, a kongregációk iránt való tiszteletből. A birtok árát a szerzetesrendek megbízottai fizették ki s a jövedelem is természetesen közvetve odajut.

Hogy valóban így van-e, természetesen nagyon bajos kutatni. De kétségtelen, hogy igen sok körülmény szól a valószínűség mellett.

Egy táborban.

Iparosok és kereskedők szövetsége.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, március 6.

A szociálista szakszervezetek állandó akciója s az egyre nehezebbé váló munkaviszonyok érdekes és föltétlenül életrevaló eszmét érleltek meg a magyar iparosság és kereskedővilág vezetői között. Országiszerte, egyszerre meginduló szervezkedés előestéjén állunk. Az új ipartörvény, amelyivel *Szerényi József* feltepte működésére a koronát, csak siettetni ennek a szervezkedésnek a sikerét, mert az iparosok és kereskedők most már kezdik belátni, hogy a dédelgetett, becézett agrárérdek mellett a kereskedelmi és ipari érdekek teljesen a háttérbe szorulnak, sőt az új ipartörvény szerint teljesen ki lesznek szolgáltatva a szociálista szakszervezeteknek.

Az új ipartörvény ugyanis minden kereskedő és iparos-munkaadóra nézve kötelezővé teszi a felállítandó állami munkasközvetítő hivatalok igénybevételét. A munkasközvetítő hivatal közbejötté nélkül senki sem szerződhet segédet. A törvény egy másik paragrafusa azonban kimondja, hogy ahol sztrájk van, oda a munkasközvetítő hivatal nem adhat munkást. Ha tehát egy kereskedő, vagy egy iparos segédeknek eszükbe jut, hogy a bérük kétszeresét követeljük, mert külföldben sztrájkba állanak: a munkaadó vagy teljesíti ezt a követelést és a szédületesen magas munkabérek folytán megytönkre, vagy nem teljesíti és akkor a munkahiány folytán beálló üzemredukció, vagy teljesítési képtelenség folytán jut a tönk szélére.

Az új ipartörvény e rendelkezései, melyek ellen ugyan erős áramlat küzd, de amelyek valamely enyhített formában mégis törvénynyé fognak válni, végre felébresztette az iparosságot és a kereskedővilágot. A szervezkedés föltétlenül szükséges volta most már mindenki előtt nyilvánvaló.

Maga az új törvény egyenesen törvényesen előírt kötelességévé teszi minden munkaadónak, hogy valamely helyi munkaadó szervezetbe lépjen. A munkások ezzel szemben tagjai lehetnek a nemcsak országosan, de nemzetközileg szervezett szociáldemokrata szervezeteknek, sőt az új törvény gondoskodik róla, hogy betelerlje oda az összes munkásokat. A nemzetközi szervezettel tehát helyi szervezetek fognak szemben állani, a régi, anyagilag is erős és tapasztalt szervezettel szemben fiatal, tapasztalatlan és anyagilag gyenge munkaadószervezetek.

A munkaadók azonban belátták, hogy a szervezkedést már most meg kell kezdeniök, ha a törvény esetleges életbelépése esetén nem akarják magukat a kezdet minden veszélyének kitenni. Országiszerte megindult tehát a szer-

vezkedés, amelynek legelső eredménye minden valószínűség szerint az *Aradi Munkaadók Szer. vezeték* megalakulása lesz. Ez a szervezet nemcsak a munkaviszonyok, de más fontos, életbevágó ipari és kereskedelmi kérdésben is erős, agilis és harcos szerve lesz az aradi iparosoknak és kereskedőknek. Minden eszközzel rajta lesz, hogy az iparosokat és kereskedőket felvilágosítsa a maguk jogairól és kötelességeiről s ami a fő: rendezni fogja a munkaadó és munkaadó közti viszonyt is.

Az eddigi tervek szerint az alakulófélben levő szövetség egyetértőleg fog működni a már meglevő ipari és kereskedelmi szervezetekkel. Az országiszerte alakulóban lévő hasonló szervezetekkel mindenben egyöntetűen fog eljárni s bízható, hogy Arad kereskedői és iparosai csakhamar sok előnyét fogják élvezni minden téren az együttes működésnek.

A szövetség alakulására vonatkozó előtervezetek már legközelebb megkezdődnek.

Ellopott műkincsek.

Betörés egy alapítványi hölgynél.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, március 6.

Ma már hirt adunk arról a bűnvizsgálatról, amely jelenleg *Lázár dr. vizsgálóbíró* előtt folyik s amelynek főszereplője *Kürti Bálint* nevű fogházor. Az ügy előzményei a következők:

A múlt év október 14—15 ik közötti éjjelen vakmerő betörést követtek el ismeretlen tettesek *Zámory Mária* alapítványi hölgy Baross u. 47. sz. a. lakásában, ahonnan a szekrények felfeszítése után egy nagy értékű történelmi műbecscsel bíró arany órát: „*Beőthy Odönnék — gróf Széchenyi Istvántól*” és egy antik karperecet: „*Biharvármegye — Beőthy Odön megmenekült a haláltól 1849, meghalt Hamburgban 1854*” véséssel loptak el. A következő harmadik napon, október 18-án a betörők a szintén üresen álló *Ivady Béla* min. titkár szomszédos lakását fosztották ki s innen is nagyértékű ezüstműveket vittek el. A megindított bűnügy nyomozat kiderítette, hogy a lopást *Turneszký József* nevű rovvott munit betörő eszelte ki s hajította végre *Dokaupil Arur* 26 éves szerelő és *Salovák Aladár* 18 éves bécsi pncár segítségével.

Dokaupil és *Szlovák*ot a rendőrség csakhamar letartóztatta. *Turneszký* azonban idejekorán megszökött s még máig sem került kézre. Az elfogott tolvajok vallomásai és a nyomozat adatai szerint a lopott holmikat, köztük a történelmi műbecscsel bíró *Széchenyi* fíle aranyórát és *Beőthy Odönnék* Biharvármegyéből kapott ajándékkarperce: a betörők a többi lopott holmival egyetemben több fővárosi órás és ékszerésznel értékesítették. A történelmi relikviákat *Kohn Ármán* Westelényi utcai órás és ékszerész vette meg, míg a többi holmikat *Maurer Kálmán*, *Oppenheim* Ildor, *Hahn Gyula* Zsigmond bádigos szerelő és *Glasner Herman* Ármán kárpitos szerezték meg a tolvajoktól. *Kohn Ármán* és *Maurer Kálmán* te is tartóztatták, sőt kiterjesztették a bűnvizsgálatot *Maurer* üzletársára, *Mohrer Dávidra* is. *Kohn Ármán* január 17-től február 6-ig fogva volt, ekkor azonban a kir. tábla szor korona óvadék ellenében szabadlábra helyezte, *Maurer Kálmán* azonban még ma is fogva van.

Mikor *Kohn* szabadlábra került, megtudta, hogy őt az üzleti konkurrencia döntötte bajba, amennyiben *Maurer Kálmán* üzletársa, a szabadlábon levő *Mohrer Dávid* mindent elkövetett, hogy helyzetét súlyosabbá tegye s őt mi-

nél jobban bemártsa. *Kohn* erre elment a rendőrségre s bizalmasan elmondta, hogy *Mohrer Dávid* fogvalevő üzletársával, *Maurer Kálmán*nal a börtönőrök segítségével állandó összeköttetésben áll, egymásnak üzeneteket küldözgetnek, sőt még *Mohrer Dávid* a küldött üzenetek alapján hamis tanukat is szerez ellene. A rendőrség megfigyelte *Maurer* és *Mohrer Károly* körüli órásbódéját, de eredménytelenül.

Időközben azonban megtudták a nyomozódetektívek, hogy a börtönőrök közül csakis *Kürti Bálint* lehet az, aki két üzletárs üzenetváltását továbbítja. A tegnapi napon megkezdődött kihallgatásoknak ma volt a folytatása. Ugy *Kohn*, mint *Mohrer Dávid* egész sereg tanuval állítottak be a vizsgálóbíróhoz. A tanuk középpon jában a meggyanúsított s állásától tegnap felfüggesztett *Kürti Bálint* fogházor áll, aki ellen az ügyészség részéről tegnap előterjesztett *letartóztatási indítványt a vizsgálóbíró elutasította*, mert még nem látta beigazoltnak a bűnösségét. Akadt ma tanu, aki *Kürti Bálint* börtönört nem említve, egy *B. I.* nevű őrt terhelte vallomásával, azt állítva, hogy ez járt el *Maurerék* üzletébe. A kihallgatások déli félégkor még javában folytak, a délelőtti folyamán letartóztatás nem történt.

A nap furcsaságai.

Az előkelő Raisuli. — Az erkölcsstelen bózás.

Arad, március 6.

Nemrégiben a külföldi lapok nyomán mi is megirtuk, hogy *Fred Trussel*, a londoni hippodrom igazgatója szerződött *Raisulit*, a híres rablóvezért. A hír kissé korai volt, mert ma kiderült, hogy az igazgató ebbeli szándéka nem sikerült. *Fred Trussel* Londonból egyenesen Marokkóba utazott, hogy *Raisulit* megnyerje terveinek. Hatalmas honoráriumot helyezett számára kilátásba, de a terv — csődöt mondott. A rablóvezér ugyanis sértődötten utasította el az ajánlatot.

— Mert nem kéri fel *Abdul Aziz* szultánt, hogy produkálja magát a közönség előtt? — kérdezte *Raisuli*. Ez a szándéka ép olyan nevetséges volna. Én a legelőkelőbb családok egyikéből származom, családfámat egészen a prófétákig vezetem vissza és így nincsen kedvem semmiféle komédiára.

Trussel belátta, hogy *Raisulival* nem boldogul, ezért le is mondott szándékáról, de hogy még se térjen üres kézzel vissza Marokkóból, szerződött *Raisuli* tizenkét legjobb harcosát, akik már március havában be fognak mutatkozni a londoni hippodromban.

Furcsa kis eset az alábbi, amely tegnap történt meg Aradon. Egy bórát áruló török legény tizennyolc krajcárral tartozott egy kófaragó tizenkétéves inasának. Hogy miből keletkezett az adósság, az nem tartozik ide, csupán az érdekes a dologban, hogy az adós miképen akarta kielégíteni hitelezőjét.

A tizenkétéves kisfiu a múlt héten erőteljesen követelte a tizennyolc krajcárt, mire a török, aki mellesleg megjegyezve, nem ép idegzetű, nökkel egyáltalán nem törődő ember, a következő kijelentést tette:

— A pénzt nem adom meg, de majd megszolgálom. Gyere el holnap a lakásomra. Nagyon fogsz örülni.

A kis fiu vágyakozó kíváncsisággal kopogtatott be a török szobájába, aki nyájasan fogadta:

— Feküdj le az ágyra, mondta neki.

A fiu engedelmeskedett. Az ügy folytatásaképpen a fiu szülei ma erkölcsstelen merényletért feljelentést tettek a bózás ellen az ügyészségnél. A pikáns ügyet legközelebb tárgyalja a bíróság, természetesen zárt ajtók mögött.

Barabás Béla itthon.

Beszélgetés a delegáció elnökével. — Új pártalakulás gazdasági alapon. — A tiszti fizetésemelést megszavazzák. — Barabás az általános választói jogról.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, március 6.

Az egész magyar közvélemény és az irányadó politikai körök egyaránt rendkívül nagy meglepetéssel vettek tudomást azon nyilatkozatról, amelyet Barabás Béla egy németnyelvű lap tudósítója előtt tett arról, hogy a negyvenéves és hatvanéves alap félretervezésével gazdasági alapon kell új pártalakulásnak bekövetkezni.

Barabás Béla ma este a gyorsvonattal több napi tartózkodásra Aradra érkezett. Azok a kijelentések, amelyeket tudósítónk előtt tett, teljesen más világításban tüntetik fel a dolgot, mert Barabás nem mondotta azt, hogy az új alakulásnak a két ellentétes közjogi program mellőzésével kell létrejönnie, hanem éppen ellenkezőleg, azt hirdette, hogy mindkét politikai elv gyakorlatilag hasznos és értékes alkatelemei felszívásával gazdaságilag kell megerősödnünk, hogy Ausztriával szemben a siker kilátásával vehessük fel a küzdelmet.

Nyilatkozott Barabás azonkívül a *tiszti fizetések felemelésének kérdéséről*. Erre nézve a leghatározottabban kijelentette, hogy az 1908. évre a delegáció tanácskozásait befejezte, tehát ez alkalommal szó sem lehet a kérdés tárgyalásáról. A májusban összeülő delegáció feladata lesz a tisztek fizetésrendezésével foglalkozni, amelyet véleménye szerint a *delegáció meg fog szavazni*.

Tudósítónk ma este felkereste lakását Barabás Bélát, a magyar delegáció elnökét és megkérdezte, mi igaz a *Pester Lloyd* estilapja és a *Pesti Napló* mai számának közleményeiből.

(Az új pártalakulás.)

Barabás a következőket mondotta:

— A dolog teljesen elferdítve látott napvilágot. Én néhány képviselőtársammal beszélgettem, miközben szóba került a jövő alakulása és egyik barátom megjegyezte, hogy minden politikus kedvetlen, senki sem sincsen bizalma a jövőben. Ekkor azt kezdtem fejtegetni, hogy ez azért van így, mert a magyar embereket elválasztják egymástól a pártok és az volt mindaddig is a veszélyünk, hogy a *negyvenéves és hatvanéves olyan frázisokat* is tartalmaz, amelyek ártalmára vannak fejlődésünknek és gazdasági megerősödésünknek. Ezeket ki kell lökni a pártok programjából és olyan tartalommal kell megöltetni, amely számol el sorsorban az élet gyakorlati követelményeivel és a jövő fejlődését gazdasági alapokra helyezi. *Új pártalakulásnak kell jönnie*, amelynek kebleiben a negyvenéves és hatvanéves elvek és törekvések is megoldást nyernek.

A mai céggel, akármilyen nemesek is azok az eszmék, érvényesíteni nem lehet, mert azok már nagyrészt lejártak és elkopáltak. Arra van szükség, hogy mindazt, ami szép, jó és nemes a negyvenéves elvekből és ami praktikus jelleggel bír a hatvanéves programból, együvé tömörítsük. És egy pártba kell sorakoztatni pártkülönbség nélkül azokat az embereket, akik a magyar nemzet hasznára akarnak működni. Tehát nem akarjuk elhagyni a negyvenéves elveket, ellenkezőleg, ezek segítségével akarunk gyakorlati alapon nyugvó

gazdasági politikát követni, hogy így elérhesük Magyarország politikai, gazdasági és állami önállóságát.

Ezeket mondtam magánbeszélgetés közben, anélkül, hogy közreadni szándékoztam volna, vagy csak sejtettem volna is, hogy az újságba kerül. Röptében, felületesen dobtam oda ezeket, de nem bánom, hogy nyilvánosságra kerültek, csak azt sajnálom, hogy félremagyarázásra adott alkalmat. Hadd foglalkozzék a közvélemény ezekkel az elszórt eszmékkel, mert az új pártalakulás már egy kényszerűségi szükség, amelynek mihamar be kell következnie és amelyben inkább az emberek a főek, az odaadó, önzetlenül dolgozó emberek.

Tudósítónk megkérdezte Barabást, milyen hangulatot keltett nyilatkozata politikai körökben?

(A meggratulált Barabás.)

— A negyvenéves pártból, de más pártból is ma igen sokan gratuláltak azért a bátorságért, amellyel e jelszót ki mertem dobni. A vezér szerepére azonban nem vállalkozom, az új párt megalakítását másoknak engedem át. Annyit mondhatok, hogy minden erre irányuló akció teljes mértékben támogatni fogok. A kérdés részleteivel még nem foglalkoztam, de az nem igaz, hogy a negyvenéves elveket nem tartom érdemesnek a jövő politikájában. *Én csak taktikát akarok változtatni a gyakorlati téren, nem pedig elveket*. Ilyen taktika az, amelyet egyszer sikerült már keresztülvinnem, a kiegyezés létrehozása. Ebben is egyedül dolgoztam, nem szóltam senkinek és egy szép napon kislőtt, hogy kész a béke.

Ha akkor volna itt, hogy Krisztofflyval tárgyalok, rögtön hazatérőnek kiáltottak volna ki és a kiegyezésből nem lett volna semmi. De én kockára tettem egész politikai multamat, sokat fáradoztam és a dolog sikerült. Minden a sikertől függ és talán az új pártalakulást is sikerül nyélbe ütni. Hiszen a hatvanévesek maguk is akarják a teljes függetlenséget, csak később, bizonyos átmenetekkel. Éppen ezért az új pártba minden hasznáható erőt be kell vonni, így a régi szadadelvű párt értékesebb elemeit is. Az emberekben nem válogatok. Az én ideálom az, hogy az egész magyar közvéleményt egy táborba összpontosítsuk, mert csak így tudunk Ausztriával sikeresen szembeszállni.

Arra a kérdésre, hogy mi érte meg benne az új pártalakulás eszméjét, Barabás így válaszolt:

(A tiszti fizetésemelés.)

— Az új pártalakulás gondolatára az a nézeteltérés vezetett, ami a hatvanévesek és a függetlenségiök között a delegációban felmerült. A mi álláspontunk ugyanis a katonaisztli fizetések felemelésére vonatkozólag az volt, hogy a kérdés tárgyalásába nem mehetünk bele, mert az 1867. XII. tc. 40. § a értelmében a költségvetés tételeit a közös minisztereknek kell előterjeszteni mindkét állam kormányának hozzájárulásával. Minthogy pedig a fizetésemelésre fedezet nincs, a kérdés a delegációban elő sem hozható. Ha mi a tisztek fizetésemelését tárgyaltuk volna, akkor ugyan ilyen alapon a közös kormány azt is kérhetné, hogy szavaz-

zon meg a magyar delegáció pl. a császári jubileum megünneplésére tíz-tizenkét milliót.

Ezzel szemben az alkotmánypárti és néppárti delegátusok a mellett voltak, hogy becsátkoszunk a kérdés tárgyalásába és fogadjuk el az újabb, mintegy tíz-tizenkét milliót terhet. Mikor láttam, hogy nézeteltérés van a hatvanévesek és negyvenévesek között, itt jutott eszembe, hogy ezt a különbséget el kell törölni, mert ez feltétlenül a magyar álláspont ártalmára szolgál. De újból hangsúlyozom, hogy én a tervnek pártot nem csinállok. A kormány tagjaival sem beszéltem még róla semmit, noha tegnap lett volna alkalmam Kossuth Ferenczel eszmecsereket folytatni róla.

— Mi a véleménye a képviselő urnak, mint a delegáció elnökének, a katonaisztli fizetésének felemeléséről?

— *Ki van zárva, hogy a fizetésemelésre vonatkozó tétel az idei költségvetésbe bedolgoztassék*. A jövő, 1909. évre pedig a magyar delegáció semmiféle kilátást nem nyújtott, sem kötelező nyilatkozatot nem tett. Ha a kormány májusban elő fog vele állani, teljes önállósággal bíráljuk el, amiből azonban nem feltétlenül következik, hogy meg is fogjuk szavazni. Időközben elmérgesedhetnek a viszonyok, az osztrákok esetleg gyűlöletet kelthetnek maguk ellen és akkor könnyen megtörténhetik, hogy a tételt a kormány előterjesztése dacára sem fogadjuk el. A paktum úgy szól, hogy nem adnak az ideiglenes kormánynak nemzeti engedményeket, mi pedig nem szavazunk meg semmiféle többévet. Ez a tisztek fizetésemelésére is vonatkozik. Minket köti a paktum és annak értelmében fogunk eljárni.

Az általános választói jogról Barabás így nyilatkozott:

(Két kerület Aradmegyében.)

— A belügyminisztériumban készülő tervezetet nem ismerem, az én álláspontom azonban a nép minél szélesebb rétegének bevonása az ország ügyei intézésébe. Egyetlen korlát gyanánt a nemzeti eszme biztosítását tartom szükségesnek, ezt pedig csupán a kerületek helyes beosztása eredményezheti. Az általános választói jog behozatalánál bizonyos értelmiségi fokozatot kell felállítani. Így biztosítható lenne a nemzeti-területeken is a magyarok többsége. *Aradmegyét csak két kerületre kellene osztani*, mert a nép értelmisége nincs azon a fokon, hogy fel tudná fogni, mi a képviselő jelentősége.

A beszélgetés ezzel véget ért és Barabás az *Aradi Atlétikai Klub* vacsorájára szorult.

(A „Magyarország” Barabásról.)

A delegáció elnökének tegnapi szenzációs nyilatkozataival Hollók lapja, a „Magyarország” ma esti száma vezető helyen foglalkozik, ezzel a címmel: *Aradtól—Bécsig*. A cikk egyik érdekes része így hangzik:

A függetlenségi párt kiváló alelnökének, Barabásnak a politikai pályafutása Aradról, a vértanuk városából indult ki és most csodálatosképpen eljutott — Bécsig. Nem tehetünk róla, nekünk rokonszenvesebb volt az a Barabás Béla, aki a vértanuk örökké áldott, megszentelt sírhantjainak dombjáról nézte a magyar politika vitáit, mint az a Barabás Béla, aki bécsi szemüveget tett fel és azon keresztül nézi ezeket a mi szegényes, kicsinyes viszonyainkat. Nem értjük egészen a dolgot. Barabás Béla tudunkkal világlátott ember, járt Parisban, Londonban, sőt Amerikában is, láthatott tehát olyan magas kulturát és gazdasági fejlettséget, amely mellett Bécsnek és Ausztriának kulturája, gazdasága eltörpül.

Ilyen tónusban folyik azután tovább a vezércikk, amelynek befejezése így szól:

Nagyon kérjük Barabás Bóla, hogy bécsi kirándulása után néha-néha zárandokoljon el Aradon a vértanúk sírjához is. Bécsi tanulmányainak eredményét egyeztesse össze azokkal a tanulságokkal, amelyeket e szent hantok sugallanak. Azok a férfiak Magyarország közjogáért és gazdasági szabadságáért haltak meg: áldott legyen örökké az ő emlékezetük!

A bán a képviselőházban.

A horvát helyzet.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, március 6.

Az érdeklődés középpontjában ma, a delegációk csatazajának elnémultával, a horvát kérdés áll. Magyar politikai körökben izgatottan várják, hogy miképen alakul Horvátországban a helyzet, mert ettől teszik függővé a horvátokkal szemben követendő magatartásukat.

Mai távirataink:

A horvátok nem obstruálnak.

A mai ülés első szónoka Supilo volt, aki a beszéde megtartása előtt egy hírlapíró előtt ekként nyilatkozott:

— A magyar kormány és a parlamenti többség nem panaszkodhatik, hogy nem voltam előzékeny tegnap, amidőn előálltam attól a jogomtól, hogy horvát nyelven mondjam el részint a fiumei rezolúcióra, részint az újabb helyzetünkre és a házszabályrevízióra vonatkozó véleményemet. Annyit kijelenthetek most is, hogy a fiumei rezolúció közös megállapodás volt a függetlenségi-párt vezérei és a horvát-szerb koalíció megbízottai között. Egyik félben sem volt kevesebb jó szándék, mint a másikban.

A választásokon való győzelmünk nem tett elbizakodottá bennünket és mi egyelőre várakozó álláspontra helyezkedünk. Obstruálni nem akarunk és nem is fogunk, csak épen Rauch báró bánnal nem állunk semmi körülmények között szóba.

A bán a horvát helyzetről.

Rauch Pál báró horvát bán ma délután tizenegy órakor megjelent a képviselőházban, vele volt Crukovics Miklós bányahelyettes is. A bán előbb Josipovics horvát minisztert kereste fel és közölte vele, hogy a horvát-szerb koalíció a mai pótválasztásokon az eddig nyert információk szerint több mandátumot fog nyerni. Azután arról beszélgettek, hogy Horvátország autonóm ügyeiben milyen változásokat kellene behozni. Rauch báró terve az, hogy több olyan törvényt, amely a horvát belső igazgatásra vonatkozik, felfüggeszt. Szó van egyelőre a gyűlekezősi jog megszüntetéséről. A horvát miniszter még nem nyilatkozott véglegesen a tervekről.

A bán azután Wekerle miniszterelnökhöz ment és harmadfél órai tanácskozás után azzal távozott, hogy ma este visszautazik Zágrábba.

Az új delegációk.

Az új delegációk május huszonötödikén lesznek. Magyar részről helyesnek tartják, hogy a régi delegátusok továbbra is megmaradjanak, ami nem lenne lehetséges, ha a delegáció ősszel ülne össze, mert időközben új delegátusokat választanának.

A jövő évi közös költségvetésen a szakminisztériumokban serényen dolgoznak. Áprilisban a közös miniszterek tanácskozást fognak tartani az egyes részletek megbeszélése céljából.

A horvát helyzet.

— Aktuális tudósítás. —

Rauch báró, a horvát bán fájdalomtelt szívvel jelentette a kormánynak, hogy a horvát választásokba fektetett reménye Rauch-ba (magyarul: füstbe) ment.

Az intéző-bizottság ülése.

Minden marad a régiiben.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, március 6.

A függetlenségi párt intéző-bizottsága ma délután Kossuth Ferenc elnöklésével ülést tartott, amelyen a párt programjának kibővítéséről és megváltoztatásáról tanácskoztak, de semmiféle érdemleges határozatot nem hoztak.

Az értekezlet lefolyásáról budapesti tudósítónk a következőket jelenti:

Kossuth Ferenc elnök hangsúlyozza a koalíció fentartásának szükségét legalább is addig, míg a koalíció által vállalt feladatok megoldást nyernek. Ez természetesen csak a függetlenségi párt sérelme nélkül történhetik. Rámutat arra, hogy miként kell a függetlenségi pártnak eljárnia, hogy a kerületekben az ellenségek helyzetét alá ne aknázzák. A függetlenségi pártnak meg van a régi programja, amelyen változtatni a jelen körülmények között nem is lehet.

Holló Lajos utal az országban észlelhető áramlatokra. A hatvanhetesek tömörülni igyekeznek a függetlenségi párt ellen. Reméli, hogy a belügyi kormány ennek végét vet, annál is inkább, mert Andrássy személyében olyan ember ül a belügyminiszteri székben, aki érdemes minden magyar ember tiszteletére és becsülésére. Kívánja a delegáció eltörlését és a közös ügyeknek a képviselőház hatáskörébe utalását. Óhajtja továbbá, hogy a főispánok a pártok aránya szerint neveztessenek ki, ami természetesen nem tömeges változtatások után történne, hanem esetről-esetre, amint erre alkalom nyílik.

Holtz Pál a függetlenségi párt ideális programjáról szól. Szükségesnek tartja a koalíció fentartását és azt kívánja, hogy a párttagok panaszait konkrét formában adják elő.

Ugron Gábor nincs megelégedve a függetlenségi párt helyzetével a főrendiházban és a törvényhatóságokban. Ő is szükségesnek véli a koalíció fentartását.

Szatmári Mór a függetlenségi sajtó szervezéséről beszél.

Batthyány Tivadar gróf gazdasági és szociális tartalommal kívánja növelni a párt programját.

Thaly Kálmán helyesli, amiket Satmári a sajtó szervezéséről mondott. Az a nézete, hogy a katonai kérdések a párt programjából továbbra is kikapcsolassanak. Üdvösnök tartaná a delegáció intézményének eltörlését és óhajtja, hogy a főrendiházba függetlenségi érzelmeik neveztessenek ki.

Buza Barna rámutat arra, hogy néhány lap milyen károsan vezeti félre a függetlenségi választókat a vidéken, amiért is a tudatos sajtó akciót sürgeti.

Kossuth Ferenc úgy a fővárosi, mint a vidéki sajtónak nagy fontosságot tulajdonít és kíváncsian tartja, hogy velük a jó viszony fentartassék és ápolassék.

Többek felszólalása után az értekezlet nyolc órakor véget ért.

Aknamunka egy színmű ellen.

Fényes Samu új darabja.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, március 6.

Budapestről jelentik: A Nemzeti Színház már több hete készül a Fényes Samu „Ártatlanok” című színművének az előadására. A darab érdekes filozófiai alapeszméje az, hogy tulajdonkép nincs bűnös. Csak a társadalmi kényszer, vagy amint a filozófusok mondják, az etikai determinizmus sodorja oda a szerencsétlen halandót a bűn útjára. Minden bűnös tehát, aki meglakol a vétkeért: mártír. Ez a darab bátor tendenciája. A szerző résztvevő darabjának a próbáin és legutóbb észrevette, hogy itt-ott kihagynak a színpadok egy két mondatot művéből, másutt a kitételek élet simitják el. Érdeklődni kezdett darabjának sorsáért.

Lassanként kiszűrt, hogy egész hadjárat, vaóságos keresztes hadjárat indult meg az „Ártatlanok” ellen.

Már kedden figyelmeztette Molnár Viktor kultuszminiszteri államtitkár Somló Sándort, a Nemzeti Színház igazgatóját az „Ártatlanok” szabad tendenciájára, és kifejezte előtte aggodalmait a Fényes darabja fölött. Somló ekkor megnyugtatta.

Szerdán azonban miniszteri levelet kapott az igazgató, amely ad audiendum rendelte a szót eképp:

„Még ma elvárom a hivatalomba.

Apponyi.”

Somló csak csüörtökölni mehetett el a miniszteri cenzorhoz. Közben azután kitudódtak ennek a fölcitálásnak az előzményei is.

Már kedden haditanácsot ült a Mária-kongregációk testülete, Barkóczy Sándor báró, kultuszminiszteri osztálytanácsos vezérlete alatt. A társaság ekkor megbeszélte, mint lehetne az „Ártatlanok” szombati premiérjét lehetlenné tenni, egyen obstruálni, lehurrogni.

Barkóczy báró azt tanácsolta, hogy ne hivatalosan csinálja a kongregáció a tüntetést, hanem egyesek mint magánfiuk. Erre elhatározták:

1. százötven karzat-jegyet osztanak ki a keresztényszociálisták között;

2. a kongregáció többi tagjait a földszintre raktározzák be, hogy onnét sívitsanak bele a darabba, a karzattal egyetértően;

Ezeket intézte el keddtől csüörtökig Apponyi balkeze, Barkóczy báró. És ekkor aztán már felhívatta magához a miniszter Somló Sándort. És megkérdezte Somlótól, hogy nincsenek a Fényes darabjában vallásellenes, vagy más provokáló kitételek, nem kell-e félni a közönség visszatetszésétől?

Somló ezt felelte:

— A Fényes darabja irodalmi munka. Van ugyan benne vakmerő és forradalmi kijelentések, de semmi olyasmi, ami sérthetné a más meggyőződését.

— Hát akkor nekem semmi kifogásom, ha az ön felelősségére előadják.

Szóval a darab színpadra kerül, de valószínű, hogy ez alkalomból a Nemzeti Színház viharos tüntetések színhelye lesz.

MULATSÁGOK.

(=) Estély az atlétikai klubban. Az aradi atlétikai klub ma este saját helyiségében barátságos összejövetelt rendezett. Az estélyen megjelent Barabás Béla is, akit egész este ünnepelek. Ott voltak Várjassy Lajos polgár-

mester, *Lócs* Rezső gazdasági tanácsnok, *Szalóczy* Lajos ügyész és még számosan a város előkeiiségei közül. Az estélyen az atletikai klub tagjaiból összeállított *uri zenekar* szórakoztatta a jelenlevőket.

(=) A sillingyal gazdakörnek február 29 én tartott jelmestélye ugy erkölcsileg, mint anyagilag fényesen sikerült. Felülfizettek: Kis-laposi Juhász Bálint és neje 10 kor., Lengyel Gábor 5 kor., Papp Zoltán 5 kor., Masterházy Sándor 2 kor. 40 fillér, Simonics Miksa 2 kor., Vánky Ede 2 kor., Takács Béla 2 kor., Vetró Mátyás 2 kor., Halász Antal 2 kor., Gasser József 2 kor., Rohács Márton 2 kor., Bandur István 1 korona, Oprendek Károly 1 kor.

Liliomtipró mészáros.

Egy serdülő leány tragédiája.

— Az *Aradi Közlöny* tudósítójától. —

Arad, március 6.

Szomorú esetről ad hírt mezőkovácsházi tudósítónk. Egy alig tízenöt éves leány: *G. R.* ma öngyilkossági kísérletet követett el, olyan okból, amely az utóbbi időben sűrűn fordul elő. A leányt szerencsére megmentették az életnek, de hosszú ideig fog tartani, amíg lelki egyensúlya helyre áll. A megrendítő eset részletei a következők:

G. R. egy mezőkovácsházi iparos alig tízenöt éves feltűnően csinos leánya szerdán este tízenöt éves öccsével egy vendéglőbe ment, ahol egy vándorművész előadást tartott. Alig hogy letelepedtek egy asztalhoz, ott tartott egy jól táplált fiatal mészáros legény, aki látásból régi ismerőse volt a leánynak. A mészáros legény barátságos beszélgetésbe elegyedett a leány öccsével, később pedig a leánnyal is, aki nem sejtve, hogy miféle hátsógondolattal ült le melléje a legény, gyamutlanul társalgott vele. A mészáros legény, amikor az előadás megkezdődött, sőt hozott és megkínálta vele a leányt és ennek öccsét. Ezek nem utasították vissza a vendéglátást és a legény unszolására sűrűn ittak az elébük tett sörös üvegekből.

A mészáros legény, akinek az volt a célja, hogy a leányt berugassa, nyakra-főre hozatta a sörös palackokat, kilenc óra tájban pedig, amikor észrevette, hogy a leányon kábultság vett erőt, azzal az ürügygel, hogy a friss levegő használni fog neki, kicsalta az udvarra. A leány gyanútlanul követte a legényt, aki egy szin alá vezette és ott *leakarta teperni*. A leány csak ekkor tért magához és sikoltani kezdett. Az állatias ember erre betömte a száját, de a leány sikoltását többen meghallották a vendéglőben és kifutottak az udvarra, ahol nehéz küzdelem után megszabadították a szerencsétlen leányt a bestiális ember kezéből.

A leányt hazavitték szülei lakására, ahol a kiállott izgalmak következtében *elájult*. Csak ma reggel lett jobban és ekkor szülei faggatni kezdték a merénylet részleteiről. A szülők szemrehányása annyira elkésztette a szerencsétlen leányt, hogy öngyilkosságra szánta el magát. Eszrevétlenül kilopódzott az udvarra és még mielőtt megakadályozhatták volna, a *kutba* ugrott. Az öngyilkossági kísérletet szerencsére még idejekorán észrevették és a leányt élve hűtők ki a kutból. Most nagy betegesen fekszik, de felgyógyulása bizonyos.

A brutális mészáros legény ellen a leány apja megtette a feljelentést, de a csendőrök eddig nem találták meg. Bizonyos, hogy a bűntettől való féltelmében *megeszkített* — és bujdosik valahol.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

A színház műsora:

Szombat: Varázskeringő, operett. Komlóssy Emma vendégfellépéssel. (C. bérlet.)
Vasárnap: Esté Gyimesi vadvirág, népszínmű. Komlóssy Emma vendégfellépéssel. (A. bérlet.)

* A gésák. Ha szó lehet egy operett profanizálásáról, úgy ma a Gésákat egyszerűen profanizálták. Vendégművészünk tiszteletére gondatlanabb, visszatetszőbb előadást még nem produkáltak, mint ma nálunk, amikor a színházat zsúfolásig megtöltötte a közönség Komlóssy Emma vendég szereplése alkalmából. Egy valamire való próba gördülékenyebben kell, hogy menjen, mint az az előadás, melyet ma a közönség gyönyörködtetésére rendeztek. Előbb, nem pusztán udvariasságból, de érdem szerint is regisztráljuk azt az óriási sikert, amit Komlóssy Emma Mímoza szerepében aratott. Elragadóan bájos gésa volt és úgy énekelte, hogy a közönség valóságos extázisban tapsolta és ismételte meg minden szavát. A bájos művész alig győzte megköszönni a lelkes ovációkat. Sok tapsot kapott remek táncalért *Bontay* Beriska, Rolly Polly szerepében és jól mulatott a közönség *Levey* kitűnő Vuncsiján. Most szedjük sorjába, mi minden beszantotta a közönséget. Megjelent a színpadon *Benkéné*, két angol ladyval. A darabban gyönyörű, sikkos angol dámákról van szó, én nem akarom *Gog* Krisztina kisasszony szépségét kritika tárgyává tenni, hanem ami a sikket és öltözködni tudást illeti, ebből még nyolc-tíz évig órákat kell vennie, hogy egy angol lady szerepében a közönség elé léphessen. Meglátott rajta, hogy nagyon rosszul érzí magát a neki és nekünk kellemetlen szerepben. Miért nem játszotta *Kun* Irén est a szerepet? Ott volt a színpadpályán. Igaz, hogy ott is jól festett, de ma este különösen nagy szükség lett volna rá a színpadon. *Tilgnerének* ma megint beszédes szerepe volt, ami a közönségnek kellemetlen perceket jelent. És most! Katanát, oh homéri kacaj, egy kórista énekelte. Egész komolyan énekelte, olyan komolyan, hogy a közönség ki nem fogyott a kacagásból. Mikor aztán szerencsésen befejezte az éneket, megtapsolták. Ezzel honorálták azt a határtalan bátorságot, hogy énekelni merészkelt. Ott járkált a színpadon *Faludy*, miért nem adta ő Katanát. Ha még megemlíthetjük, hogy *Kulcsár* is szólót énekelte, elképzelhető, hogy milyen kiváló estében volt része a közönségnek. Hogy mindez miért volt így és nem másképp, azt magunk is szeretnénk tudni? *H. G.*

* A gummikirály leánya. Ez lesz a címe az idei színnézi szezon legkacagtatóbb bohozatának. Ha eláruljuk, hogy ennek a darabnak *Kasab* Géza és *Horovitz* Gusztáv, a két színparkozó ötletű író a szerzője, talán felesleges több kommentárt fűzni az eseményszámbamenő premierhez. A gummikirály leánya szellemesen karrikirozza a Széchenyi-Wanderbilt házasság nyomán támadt milliók pártivadászatot. A kitűnő bohózathoz *Zerkovits* Rezső, a kitűnő zeneszerző írt pazarul sikerült zeneszámokat. *Szendrey* Mihály a látványos bohózathoz fényes kiállítás és meglepetésszámba menő kosztümöket készített. A darab bemutató előadását áprilisban tartják meg.

* Komlóssy Emma vendégjátékai. Komlóssy Emmának, a kiváló szubrett énekesnőnek diadalmas aradi vendégjátéka, érdekesség és érték dolgában holnap éri el tetopontját. A *Varázskeringő* Franci szerepében lép föl, amely szerepet az aradi színpadon játszotta először. Tekintve a művész nagy szerű talentumát, szenzációs színpadi est lesz a holnap. A többi szerepek a régiek lesznek.

* Vasárnapi előadások. Vasárnap este fejezi be aradi vendégjátékát Komlóssy Emma, aki ez alkalommal Géczi Istvánnak pályadíjat nyert pompás népszínművének, a Gyimesi vadvirágnak fő női szerepét, Magdolnát játssza. Délután a magyar szabadságharcból merített, rendkívül látványos színmű, az Aranylakodalm kerül előadásra; a drámai társulat valamennyi tagja játszik ebben a darabban.

* A filharmonikus hangverseny, amely f. hó 8-án, vasárnap lesz a *Fehér Kereszt* nagyteremben, újra egybe fogja gyűjteni városunk elegáns és zenekedvelő közönségét. A gyönyörű műsor *Beethoven*, *Goldmark*, *Grieg* és *Zellner* műveiből áll. Különösen Grieg és Goldmark remekei szereznek majd nagy élvezetet dallamgazdagságukkal. Jegyek a hangversenyre *Weiss* és *Klein* könyvkereskedésében kaphatók.

* Jézus élete utoljára. Két héten át minden este diadalmasan hódított a Jézus élete és halála című mozgófénykép, mely fényes erkölcsi sikert hozott az Uránia színháznak. A gondos művészi előadásnak a híre Aradon túl messze elterjedt és nagyon sokan jöttek a megye minden részéből Aradra, hogy a csodás kép szépségeiben gyönyörködjenek. A nagyhatású előadás szombaton kerül utoljára színpadra este előadásban, azontul még csak vasárnap mutatják be.

* Az Uránia a rendőrségnek Nagy érdeklődés mellett tartotta meg péntek este az Uránia-színház a rendőrség javára rendezett előadását. Jézus élete és halála a jótékony célra való tekintettel zsúfolt házat vonzott és a nagy közönség soraiban megjelentek *Sarlot* Domokos főkapitány és *Green* Nándor h. főkapitány vezetésével az összes rendőrtisztek is. A jótékony előadás jövedelméből szép összeg jutott a rendőrség és tűzvédelem nyugdíjpótló és segélyező egyesületének.

Somogyi Károly

nyugalmazott szinigazgató ma meghalt.

*

Színházkörökben ma éjszaka egy elhunyt direktorról folyt a szóbeszéd: *Somogyi Károlyról*, aki hosszú utat tett meg a nem kevésbé rögzös pályán.

— Jó ember volt — mondta *Hunyady* Jóska, aki hosszú éveket töltött el Somogyi Károly színtársulatánál. Soha sem tagadta meg az előleget.

Szegény volt, — füstét tovább és valaki felelevenített egy apróságot, amely a múlt évben történt meg *Beregi* Sándorral, az aradi színtársulat volt tagjával, aki Nagyváradra szerződött, Somogyi színtársulatához. Az elhunyt direktor akkoriban már keveset törődött a színnézi ügyekkel. Beteg volt, testben és a sok fizikai fájdalomtól lélekben is. A társulat új tagjai hosszú ideig nem ismerték, mindent *Erdélyi* Miklós, a jelenlegi direktor végzett helyette, ő vezette a próbákat. *Beregi* a *Lo-vag ur* apródjában mutatkozott be a nagyvárad közönség előtt. Az előadást próbaelőzte meg. Miközben *Beregi* elmondta szerepét, megjelent a kulisszák mögött Somogyi, akit a fiatal színész csak névleg ismert. A direktor folyton helyeslőleg bólintott és néhány elismerő kijelentést tett. A második felvonás után *Beregi*, aki azt hitte, hogy Somogyi valami idegen, idegesen szólt *Erdélyi*hez:

— Mit akar az az öreg ember?

Somogyi is meghallotta a kifakadást. Összereszent, aztán alázatosan, szinte könyörgőleg szólt:

— *Ezer becsánatot kérek, hogy nem mutatkoztam be. Én vagyok a direktor...*

Ilyen szerény ember volt a szegény Somogyi, fejeste be elbeszélését az egyik színész, aztán pedig egy kollegája felé fordult és maliciózusan szólt:

— Kellemetlen, ha az ember a saját direktorát nem ismeri, de még kellemetlenebb, ha az embert a — közönség nem ismeri.

ARADI KABAREI.

Dal a tavaszi korzásról.

Korzás: saját gyármánya azó.
Mint a magyar ipar termékét, min.
denkinek melegen ajánlhatja elul-
t török költő.

Mint jó forrásból értesülök,
A télnek immár vége lett
Es ennek folytán nincs hideg már,
Sőt tiz fok van a null felett.
Ezért, ha délre jár az óra,
Utam a korzónak vessem,
Három krajcáros hóvirággal
Bússkén feszülő mellemen.

A mellem, mint már felsoroltam,
Virággal ékes és feszül
És náthát használok emellett
Tavaszi korzó jelmezül.
És buzgón, önfeláldozóan
Járkálók le és fel, gyalog:
A korzóba, imé, bevalom,
Roppantul szereímes vagyok.

Ah, így tavasszal, déiben, este
Korzó szeretnék lenni én:
Szeretném túrni, hogy a hölgyek
Tömegben járjanak felém.
Parányi lábukat csodálnék,
Sőt más ily diszkrét bájukat
És aszfaltszivem feldobogna
Sok parányi láb alatt.

Ah, az a sok láb! Ah továbbá,
Azok a megható bokák!
Ah, még továbbá csipkefodrok
És így tovább, tovább, tovább!
Azt hiszem, olvadoék legottan,
Nem várva forróbb napsugár:
Korzó szeretnék lenni egyszer,
Ha nem félnék, hogy még megárt.

De miután a helyzet úgy áll,
Hogy félni van néhány okom,
A költő-pályát felcserélni
A korzóéval nem fogom.
Igen: a muzsák kislájból
Nem léssen semmi más, a mi, —
És hóvirággal és feszülten
Fogok eztán is korzani,
Fogok eztán is korzani!

—zab.

TARKASÁGOK.

A *sójdövedéki körlovas*. A hivatalos lapban egyszer királyi kézirat jelent meg egy „sójdövedéki körlovas” rendjelezéséről. Azóta ez a különös hivatali állandó anyaga lett a viccelőknek. Egyet tegnap követtek el.

A Hungária művész-asztalánál az új sóhivatali épület tervéről beszéltek. *Barsy* Aurél, a képzőművészeti társulat pénztárosa, aki egyebekben az aradi sóhivatal nagybuzgósága ellenőre, magyarázgatta a terveket, hogy ide jönnek a hivatalok, ide a raktárak, meg tovább.

Jankó Gyula, a jeles iparművész, egy darabig hallgatja, aztán azt kérdezi:

— Hát heva jön a rájcsul?

— Rájcsul? Lovagló-iskola? — mondja meg-
töközöttén *Bassy*. — Már ugyan miért jönne oda rájcsul?

— Hát — a sójdövedéki körlovasok szá-
mára...

A *buccsa fellépés*. *Herti* Sándor, a színház li-
rai szerelme, legközelebb elbucszik az aradi
színpadtól miután szerződése másfelé szöli. A
lírai szerelme tegnap találkozott egyik színházi kri-
tikussal. Például:

— Kedves mester, ugyebár melegen fog a bu-
csáról megemlékezni?

— Hogyne. Természetes. Hiszen megérdemli.
De mondja csak, nagyon melegek akar?

— Nagyon melegek.

— Ugy rendezze nyáron a bucsufellépését...
Akkor biztosan meleg lesz...

Az új sóhivatal.

A sóhivatal új palotája legközelebb
léleplől és nagy mennyiségben fogják szál-
litani a különböző sóit. Aradon ilyeneken
csak egy fajta só fog hiányozni: az
attikai só.

HIREK.

— Az új sóhivatal. Ma délelőtt az új sóhi-
vatali palota ügyében a kereskedelmi és ipar-
kamara egy küldöttsége tisztelgett *Varjassy*
Lajos polgármester előtt. A küldöttség, amely-
ben *Kristófy* János elnök vezetés alatt *Rein-
hart* Gyula és *Éles* Árpád alelnökök, továbbá
Zima Tibor titkár vettek részt, arra kérte a
polgármestert, hogy hasson oda, miszerint az
új sóhivatali palota az Erzsébet körúton,
ne pedig a Kápolna-utcában épüljön fel. A
polgármester tekintettel arra, hogy a kérdés-
nek illetően megoldása kereskedelmi szempont
ból kedvezőbb volna, jóakara a pártfogását, he-
lyezte kiállításba. Ugyanezen ügyben egyébként
ma az *Országos Magyar Kereskedelmi Egye-
sülés* aradi kerülete és az *Aradi Kereskedők*
Köre közös kérvényt intéztek a tanácshoz,
amelyben a kereskedők érdekeire való tekin-
tetel kéri, hogy a fővám, sóhivatal Erzsébet
körúti elhelyezésére az építési engedély adas-
sék meg, mert ellenkező esetben arról lehet
tartani, hogy ez a két hivatal, amint régebben
terveztek, a Kápolna-utcába, tehát a forgalmi
vonaltól távoli eső helyre fog kerülni.

— Vázsonyi a demokrata párt bomlá-
sáról. *Budapesti* tudósítónk jelenti: A bu-
dapesti közszoci demokrata párt felbomlása
a fővárosban nagy feltűnést okozott. *Vá-
zsonyi* Vilmos, a párt volt vezére egy hir-
lapíró előtt kijelentette, hogy módjában
lett volna a vezérseget megtartani. Ker-
ték, ne vesse fel a pártkérdést, de ő és a
demokrata párt ilyen elvtelen együttma-
radást nem akartak. Menjenek külön a
konzervatívok, — ugymond — mi is külön
megyünk. A jövőre nézve annyit mond-
hat, hogy ő követni fogja programját. Az
új többségi kialakulás nem érdekli. Sem-
miféle koalícióba nem megy bele. A *koa-
líciónk erkölcsstelenségeről most már két üd-
vös tapasztalata van*. Ő példát mutatott a
koalíciósoknak, hogyan kell otthagyni a
többséget, ha árulóvá válik.

— *Rauch* báró titkos tanácsos. *Zágrábból*
jelenti: Ma az a hír terjedt el, hogy a hiva-
los lap ma esti száma királyi kéziratot közöl
Rauch Pál báró bán valószínűs belső titkos ta-
nácsosságáról. E kitüntetéssel a magyar kor-
mány demonstrálni kívánja, hogy ragaszkodik
Rauch báróhoz.

— Az autbuszok Aradon. Ma Aradra
érkezett a *Westinghouse*-gyár második kül-
deménye: két autbusz alváza. Holnap a
két alvázat a *Weitzer*-féle vaggongyárba
szállítják, ahol már javában dolgoznak az
autbuszok felső részein. Az autbuszok
hátralevő része szintén hamarosan meg-
fog érkezni Aradra és így valószínű, hogy
az új közlekedési eszközöket rövid időn
belül a közönség rendelkezésére bo-
csátják.

— Új szabályrendelet. A város jogügyi bi-
zottsága ma délután öt órakor ülést tartott,
amelyen *Reicher* Károly főügyész bemutatta a
társaskocsi közlekedésről alkotott szabályrende-
let tervezetét. A bizottság a tervezetet csekély
módosításokkal magáévá tette és elfogadásra
ajánlja a törvényhatósági bizottságnak.

— Vörös kardpárba. *Budapestről* jelenti:
Héderváry Lehel országgyűlési képviselő ma a
Fodor féle vívóteremben, egy politikai össze-
szólalkozásból kifolyólag kardpárba vitt
Szegedy Albert közszoci jegyzővel. A párbaiban,
három összecsapás után *Szegedy* súlyosan meg-
sebesült.

— Új gyorstűzelő fegyver. Egy londoni
lap azt a Newyorkból érkező hírt írja,
hogy egy Amerikában élő svájci ember
olyan gyorstűzelő fegyvert talált fel, a
melylyel óránként két millió lövést lehet
tenni. Az új fegyver automatikusan mű-
ködik, puspakor nem kell hozzá, hangja
és villanása nincsen, felrobbanástól nem
lehet tartani és csöve sem melegszik át.
Az egy óra alatt kilőtt két millió golyó
mindössze kilencvenhat koronába kerül. A
feltaláló az új löfegyvert egy száz lőerejű
automobilra szerelte fel és kijelentette,
hogy találmányát azon ország kormányá-
nak adja el, amely hajlandó érte huszon-
négy millió koronát adni. A dolog kissé
regényesen hangzik, de az amerikai hir-
adás szerint az új gyorstűzelővel már ki-
sérletek folynak, amely iránt *Roosevelt*
elnök is élénken érdeklődik.

— Sorozás Mezőkovácsházán. A kovácsházi
járásban ma ért véget a sorozás. 609 hadköte-
les kö ül 189-et soroztak be. A bizottság pol-
gári elnöke *Vajda* János tb. főjegyző volt.

— Halálharc a csendőrökkel. *Bajáról* táv-
iratozzák: A bajai csendőr-eg nyolc rendbeli
lopásért nyomozást folytatott *Ribár* István szőlő-
tuládonos ellen. A csendőrség megtalált több
lopott tárgyat *Ribár* szőlőjében, ezért *Ribár* a
helyszínen le akarták tartóztatni. *Ribár* futás-
nak eredt. A csendőrök nagy hajszá után elér-
ték, mire az üldözött visszafordult és egy ka-
róval *Kustán* Minály őrzetöt súlyosan meg-
sebesítette. A csendőr erre szolgálati fegyveré-
vel *Ribár* agyonlőtte, aki nyomban meghalt.
Ma két csendőrhadbíró ideérkezett annak meg-
állapítása végett, hogy jogos volt-e a csendőr
fegyverhasználat.

— Egy volt szilgázgató halála. *Nagyvá-
radról* jeleik, hogy *Somogyi* Károly, a nagy-
váradi színház volt igazgatója ma, hosszú szen-
vadás után hatvannégy éves korában meghalt.
Somogyi Károly egyike volt azoknak, akik ideá-
lis szempontból tekintették a színészetet. Anyagi
áldozatot nem kímélve emelte magas nivóra a
nagyváradi színházat, amelynek nyolc éven át
volt igazgatója. Csak pár hónappal ezelőtt vo-
nult nyugalomba, amikor a betegség már tel-
jesen megtörte amugy is gyöngye szervezetét.
Az ország színészköreiből bizonyára általános
résztétet fog kelteni *Somogyi* Károly halála,
mert nálál ál méltányosabb, jobblelkű direktor
kevés van a vidéken. Husz éves igazgatói mult
után hunyta le örökre szemelt *Somogyi* Károly.

Temetése valószínűleg holnapután lesz. Az aradi színtársulat koszorút küld Somogyi koporsójára.

— Letartóztatott ügynök. Nagyváradról jelentik: A rendőrség letartóztatta Lichtenstein (Vas) Jenő utazó ügynököt, akit napok óta körözött a rendőrség. Lichtenstein Jenő az aradi kir. ügyészség kereste hatósági közeg elleni erőszak büntetése miatt. Ezt az által követte el, hogy mikor február 3-án, annak dacára, hogy az Arad csanádi vasutak síklól állomásán csak 22 filléres vasuti jegyet váltott Elekig, azontul is akart utazni jegy nélkül Kétegyházig s az eleki állomásfőnök felszólítására nem akarta elhagyni a vonatot, sőt mikor a főnök az egyik vasuti alkalmazottat felszólította, hogy Lichtenstein vezesse ki a kocsiból, ez ellenszegült s azzal fenyegette meg a vasutast, hogy aki hozzá mer nyulni, az bicsuzzon el előbb a családjától és készítsen végrendeletet, mert ő azt le fogja lőni s hátra nyult nadrágja zsebéhez revolveréért. A vasutas megijedve a fenyegetéstől, hagyta tovább utazni Lichtensteint, aki ily módon adott példát az ingyen utazhatás egyik módszerére.

— A meiningeni színházegés. Berlinből jelentik: A meiningeni udvari színház égéséről még a következőket jelentik: Mintegy negyed kettőre járhatott az idő, amikor az udvari színház minden ablakából és tetejéből sűrű füst gomolygott. Este a Messinai menyasszonyt akarták adni és minden jegy elkelt. Még mielőtt a tűzoltók a helyszínére megérkeztek, az egész színház lángokban állt. A tűz az öltöző alatt keletkezett. Még mielőtt a tűzoltóság megérkezett, katonaság vonult ki és minden oldalról hozzálátott az oltáshoz, ami azonban nagyon kevés sikerrel járt. A lángok rohamosan terjedtek és nem maradt más hátra, mint menteni, amit lehetett. Így sikerült a jelmerek legnagyobb részét biztonságba helyezni. A hangszereket és hangjegyeket is megmentették. A tűz iszonyatos gyorsasággal terjedt és a színház két szárnya recsegtve összeomlott. Éjjel a tűz még nem volt eloltva és a tűzoltóság még éjjel után is a füstölő romok locsolásával foglalkozott.

— Az aradi ügyvédi kamara helyiségeiben i. hó 9 én d. u. 4 órakor tartandó értekezletre a kamara tagjait ezennel meghívom. Az értekezlet tárgya: az igazságügyminiszterhez intézendő évi jelentés megbeszélése. Arad, 1908. március 6. Szalay Károly kamarai elnök.

— Versengés a leendő jegybankért. A következő levelet kapjuk: Az Aradi Közlöny csütörtöki számának vezércikke, igen helyesen, sőtvala tette azt a kirívó versengést, a melyet az ország nagy bankjai a vidéki fiókok szaporaságával üznek, s a mi hozzájárul a pénzügyi viszonyok egészségtelen fejlődéséhez. Csúpn abban nem járt a biztos nyomon a cikk, a mikor ennek a versengésnek okairól beszélt. Bizonyos részben az üzlet növelése okozza ezt, de kisebb részben. A fő-ok, a mint azt a magasabb pénzügyi körökben tudják, más. Amióta az önálló jegybank ügye a lehetőségek közé vált, a nagy pénzintézetek siettek vidéki hálózatukat kiépíteni, hogy ezzel a jegybankká avattatásra maguknak jogcímet szerezzenek. Nincs ugyan kizárva, hogy a jegybankot egészen új formában fogják megcsinálni, de mégis valószínűbb, hogy olyan intézetet formálnak át, a melynek már megvannak a jegybank részére okvetlenül szükséges vidéki fiókjai, expositurái. Vagy ha nem is a ilyen bankot alakítják át, valószínű, hogy az ilyen intézetek fogják a jegybank szervezésére a megbízást kapni, annak ellenében, hogy a vidéki fiókjait erre följárják. Erre rendezkednek be tehát a bankok, s ez a titkos terv a tulajdonképpen való oka a vidéki fiók-alapításoknak, a melyek végső eredményükben a vidék saját erőit gyöngítik, s teszik a fővárostól függővé. Tisztelettel stb. Egy olvasó. — Nem tartjuk lehetetlennek, hogy a levélírónak mindenesetre érdekes állításában igaz van. Bizonyos azonban, hogy ez esetben a nagy bankok olyan medve bőréért harcolnak, a melyet talán még nagyon sokáig nem fognak leteríteni. Az igaz, hogy ők így se veszítenek a dolgon.

— Letartóztatott magyar kém. Milánóból jelentik: Ponte di Legnóban tegnap letartóztatott egy Homoja István nevű magyart, állítólag volt közös hadseregbeli főhadnagyot, aki azon a helyen, ahol az olasz kormány várta akár építeni, topografiai felvételeket csinált. A letartóztatott embert Bresciába szállították.

— A coolingwoodi katasztrófa. Newyorkból jelentik: A legutolsó Clevelandből érkezett hírek szerint a coolingwoodi iskola égésénél meghalt gyermekek száma 171. Eddig 162 holttestet helyeztek biztonságba, a többiek még a füstölő romok alatt vannak. A katasztrófánál 400 gyermek sebesült meg és pedig fele halálosan.

— Munkások vasárnapja. Az aradi Nemzeti Szövetség munkásképző intézménye vasárnap, 1908. évi március hó 8-án délután 4 órakor a Weitzer János utcai polgári iskolában nyilvános szórakoztató és szakelőadást tart. — Műsor: 1. Monolog. Előadja: Dávid Dezső. 2. Szakelőadás. Tartja: Zima Tibor kamarai titkár, a „Függetlenség” felelős szerkesztője. 3. Költemény. Szavalja: Róna Elemér. A belépés díjtalan; a terembe csakis felnőttek léphetnek be. Az előadás 4 órakor kezdődik. A legközelebbi szakelőadás március 15-én lesz.

— Göben kapitány temetése. Berlinből jelentik: Göben kapitány, az allensteini dráma főszereplőjének temetésénél a temető katonasággal elzárta. Délelőtt tíz órakor az elhunyt anyja másik fia és az elhunyt néhány volt ezredbeli bajtársa és több polgári állású ur kíséretében a halottas kamrába ment, hol a hadosztály lelkésze ornatu s nélkül jelent meg. Az anyja kívánságára a koporsót még egyszer felnyitották. A Göben kapitány nyakán levő metszett sebeket, hogy a látvány ne legyen olyan rettenetes, közvetlenül az öngyilkosság után bekötötték. Göben anyja a temetés előtt zárt kocsiban elhagyta a temetőt. Azután nyolc tűzér vállára emelte a virágokkal díszített tölgysarkoporsót és a sírhoz vitte. A koporsót mintegy izenőt ember, közülük hat tiszt és két hadbíró követte, kik, amikor a koporsót a sírba lebocsátották, csöndes imákat mormoltak.

— Vonatból kidobott utas. Hamburgból jelentik: Egy Ursa János nevű magyar ember, aki most tért vissza Amerikából, a Hannoverből Berlin felé robogó vonaton összeszólalkozott utasjaival. A vitából verekedés lett és Ursát kidobták a vonatból. Haldokolva találták a sínek mellett.

— Biztos gyógyhatás. Mindazok, kik rossz emésztés vagy székrekedés következtében felfúvásban, szorulásban, főfájásban, étvágyhiányban vagy egyéb bajokban szenvednek, a valódi „Moll-féle seidlitz porok” használatával által biztos gyógyulást érnek el. Egy doboz ára 2 kor. Szétküldés naponta utánvétellel Moll A. gyógyszerész, cs. és kir. udvari szállítótól Bécs, I. Tuchlauben 9. A vidéki gyógyszerárakban határozottan Moll A. készítménye az ó gyári jelvényével és aláírásával kéréndő.

— Rumcompositio 1 literhez 20 kr. Likör aroma 1 literhez 30 kr. Vojtek és Weisznál. 191

VÁROS ÉS MEGYE

Aradváros közgyűlése.

— A tárgysorozat. —

Folytatólagos sorrendje az Arad szab. kir. város törvényhatósági bizottsága által 1908. évi március hó 11 én d. u. 4 órakor tartandó rendes havi közgyűlésben tárgyalás alá kerülő ügydaraboknak:

11. Pichler Jánosnak kérelme földhaszonbérletének meghosszabbítása iránt. 12. A tanácsnak előterjesztése a Karolina- és Nádor-utaknak egy ujonnan nyitandó utcával való összekötése iránt. 13. U. az előterjesztése az autobus üléseinek bérrel való áthúzása s ebből kifolyólag pótköltségnek engedélyezése iránt. 14. A jogi bizottságnak jelentése a magánautomobil közlekedés tárgyában alkotandó szabályrendelet tárgyában. 15. A gazdasági széknek előterjesztése a város földjeinek törzskönyvezése s az egyes parcelláknak megjelölése iránt. 16. A szegedi honvédfőszár ezred aradi I. osztályának kérelme tiszti ló istállónak felépítése iránt. 17. A tanácsnak javaslata a Nagy Kálmán részére jutalomdíjnak megszavazása iránt. 18. Dobró Pál és Jankovics István együttes kérelme bérlet átruházás iránt. 19. A gazdasági széknek javaslata aziránt, hogy Dragosz-

tinovics Miklós földhaszonbérlete meghosszabbításának. 20. Faller Gyulának kérelme falerakó helynek s az elhagyott vámháznak bérbe vétele iránt. 21. A tiszti ügyészség bemutatja a Fehér Simon és nejétől, Maffey Gézától és társaitól, valamint Ékes József és nejétől az építendő iskolák céljaira megvett területeknek adásvételi szerződéseit jóváhagyás végett. 22. U. az betérjeszti az Aradi vadásztársulattal megkötött szerződést jóváhagyás végett.

TORVÉNYKEZÉS.

Az Ormay-fivérek bűnpöre.

Csalás a Márvándi.

Arad, március 6.

Körülbelül másfél évvel ezelőtt a magyar államvasutaknál nagy csalásoknak jöttek a nyomára. Ormay Mór, a budapest-józsefvárosi pályaudvar tisztviselője, aki Ormay József néven szerepelt, összejáratott fivérével, az igazi Ormay Józseffel és hamis utalványteli lapok segítségével több mint százezer koronával károsították meg az államvasutakat. A bűnös manipulációt úgy követték el, hogy költött címekre, nagyobb részt Bécsbe, hamis utalványokon pénzt küldöttek. Minthogy a posta a nem létező címzetteknek nem kézbesíthette a tiz-huszkoronas pénzesutalványokat, azok visszaérkeztek Budapestre és pedig Ormay Mór kezébe. Akkor az utalványokat néhány nulla segítségével 10—20.000 korona összegre hamisította meg. Az ügynek ebben a stádiumában Ormay József, a fivér vette át a szerepet, aki a most már nagyjértékű utalványt, mint földadót, visszaváltotta.

Amikor napfényre kerültek Ormay Mór viselt dolgai, a két testvér, akik különben a megtévesztésig hasonlítottak egymásra, külön földre menekült. Józsefet letartóztatták Anconában, de nem az igazi bűnelért, hanem azért, mert a rendőrség revolvert talált nála. Elitelték egy hónapra. Ez alatt az idő alatt vette kézhez az anconai hatóság az Ormayak ellen kiadott körözőlevelet. Hosszadalmas kiadatási eljárás után Józsefet hazaszállították. Mór azonban szerencsésen egerutat vett, kiszökött Amerikába és azóta nyoma veszett. A vizsgálat ideje alatt Ormay Józsefet egy ízben Bécsbe szállították egyik bűncselekményének földelítése végett. Utközben kiugrott a robogó vonatból; csodálatosképen azonban semmi baja sem történt. A vonatot megállították és a szökevényt, aki a vágányok mentén futásnak eredt, elfogták.

Ma kezdte meg az Ormay testvérek bűnügyének tárgyalását a budapesti törvényszék. Ítélet csak holnap este várható.

§ A gavallér csikós. Humoros jelenet folyt le ma az aradi kir. törvényszéken. Egy, a börtönből rabruhában elővesetett legényre, aki többrendbeli lopás miatt kisebb-nagyobb büntetéseket kapott, összbüntetést szabtak ki. A tárgyalást vezető Bittó József elnök megkérdezte a jóképű rabot:

— Mondja csak, Sándor Imre, hány lólopás terheli a lelkét?

— Mindjárt megmondom, kérem, csak hadd gondolkozzam egy kicsit, mondotta a legény. Azzal a levegőbe meresztli a szemét, elkezd az ujjain számolni és kisláttatva kiböki:

— Tizennégy, kérem alássan.

— Ejnye, ejnye, feddi az elnök, hát anyyira szereti maga a lovakat? Talán katonává lett?

— Nem, kérem, én csikós voltam világletemben. Ha már lopok, csak nem viszek el disznót, vagy rucát. Nem vagyok én kapcabetyár!

A bíróság kelemen méltányolta az önértékes csikós dicsekedését, mert összbüntetésül három és fél évi börtönnel sújtotta.

§ Hamis váderlt elítelt, földműves. A múlt év nyarán Matyucz István földműves, Szintye községben felgyújtott két szalmakazalt, amiért az aradi kir. törvényszék esküdtbírósga tíz havi

börtönre ítélte. Amikor a vizsgálóbíró ez ügyben kihallgatta, Matyucz azzal védekezett, hogy őt *Bozsgán* Vassille bérelte fel tíz koronáért a kazlak felgyújtására. A fővágyaláson azonban beismerte, hogy a vizsgálóbíró előtt nem mondott igazat, mert a gyújtogatást boszúból követte el. A hamis vád miatt Bozsgán Vassille feljelentésére az ügyészség eljárását indított el, és a törvényszék el is ítélte újabb hat hónapra. A két ügyben a törvényszék ma összes büntetésül Matyucz Istvánra *tizenhárom havi börtönt* szabott ki.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

Aradi heti gabonavásár.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, március 6.

Ma már azt mondhatni, hogy az időjárás határozottan tavaszi jellegű, s mint ilyen, a mezőgazdasági állapotra általában jótékony hatással van.

Eme — különösen a gazdák szempontjából — kedvező jelenség a gabonáárakban is kifejezésre jutott, amennyiben azok szilárdságukból sokat veszítettek.

A mai piacon a megfelelő idő folytán valamivel élénkebb forgalom volt.

A mai piacon elkelt:

8-900 mm. buza 10.80-11.20

4-500 mm. tengeri 5.90-6.—

Névtelen jegyzés:

Rozs 9.50-60

Zab 7.—7.10

Árpa 6.60-70

A gabonáárak 50 kilogrammonként koronában értendők.

Budapesti ár- és értéktörzs.

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása. —

Budapest, március 6.

Amerika ¼ el olcsóbb. Kevés forgalom 10-15 fillérrel olcsóbb árak.

Az árak 50 kilónként számítva:

	Dél zárlat	5 órai zárlat
Buza áprilisra . . .	11.93-1.94	11.79-11.80
Buza októberre . . .	9.82-9.83	9.76-9.77
Zab áprilisra . . .	7.88-7.89	7.73-7.74
Rozs áprilisra . . .	10.34-10.35	10.53-10.54
Tengeri májusra . . .	6.58-6.59	6.58-6.59

Zárul s árak:

Osztrák hitelrészvény	664.60
Magyar hitelrészvény	774.50

Budapest-kőbányai sertéskereskedelem.

— Március 6. —

Magyar elsőrendű: Oreg nehéz páronként 400 kilogrammon felüli súlyban — fillérig; közép páronként 300-400 kilogrammig terjedő súlyban — fillérig; fiatal nehéz páronként 320 kilogrammon felüli súlyban 120-122 fillérig; fiatal közép páronként 251-320 kilogrammig terjedő súlyban 121-122 fillérig; könnyű páronként 250 kilogrammig terjedő súlyban 121-123 fillérig. Szerbiát: Nehéz páronként 260 kilogrammon felüli súlyban — fillérig; közép páronként 240-260 kilogrammig terjedő súlyban — fillérig; könnyű páronként 240 kilogrammig terjedő súlyban — fillérig. Sertéslétszám: Március hó 3. napján volt készlet 24.415 darab, március 4. napján felhajtott 400 darab, március 3. napján elszállított 147 darab, március 5. napjára maradt készletben 24.668 darab. A hízott sertés üzlet irányzata: Változatlan.

IDEGENEK ARADON.

— Március 6. —

Fehér Kereszt-szálloda. Lebmán József kereskedő Végvár. — Eder Mihály utazó Debrecen. — Teszler Simon utazó Nagyvárad — Goldstein Izidor utazó Budapest. — Berényi Armin dr. orvos Szécsény. — Fenyves Adolf hivatalnok Budapest. — Török Gábor mérnök Debrecen. — Weiss Arnold utazó Budapest. — Polgár Dániel utazó Temesvár.

— Keszler Frigyes utazó Budapest. — Schlesinger Miksa utazó Budapest. — Asbóth Miklós főerdész Debrecen. — Osterer Károly aradalmi főerdész Marasombat. — Zerkovits Lajos birtokos Acsova. — Thurm Mihály utazó Budapest. — Rostok Rezső utazó Klisterneburg. — Lövy Károly utazó Brün. — Erdman Vilmos utazó Bécs. — Zinner Armin utazó Bécs. — Herbst Gyula utazó Bécs. — Lichtenstein Károly utazó Bécs.

Központi-szálloda. Schrank Károly utazó Budapest. — Diósy Pál kávé Budapest. — Messer Gyula utazó Budapest. — Buskovitz Manó utazó Lugos. — Wollner Imre utazó Budapest. — Pajor Emil dr. ügyvéd Budapest. — Jenován Miron birtokos Battonya. — Braun József utazó Budapest. — Vám Jenő fakereskedő Nagyvárad. — Tibold Géza joghallgató Nagyvárad. — Deutsch József műszerész Kesindia. — Sebessy József ékszerész Kolossvár. — Hübel Richárd utazó Budapest. — Rosenfeld Ármán utazó Németbogaán. — Schwarfeld Sándor utazó Budapest. — Bordnek József utazó Budapest. — Akontz Péter kereskedő Szepsiszentgyörgy. — Winter Károly miniszteri fogalmazó Budapest. — Bittó Zsigmond utazó Budapest. — Kishalmi Árpád orvostanhallgató Füzesabony. — Lörincz Sándor szőlőház Budapest. — Solymos József földbirtokos Orosháza.

Vass-szálloda. Kölb Adolf utazó Budapest. — Opritz Adolf utazó Budapest. — Keller Lipót utazó Budapest.

Nemzeti Színház.

Szombat, 1908. évi március hó 7-én:

C. bérlet.

C. bérlet.

Varázskeringő.

Operette 3 felvonásban. Írták: Dörmann és Jacobsohn. Fordította: Mérei Adolf. Zenejét szerzte: Strauss Oszkár.

SZEMÉLYEK:

XIII. Joachim Szathmári A. Niki, hadnagy Faludi K.
Helena, leánya Wlassák V. Friderika Zalai Margit.
Lotár, öccse Leövei Leo. Steingruber Komlóssy B.

Kiadás este 7 óra 10 perctől.

Uj műsor Kacagtató képek.
11 kép. Csak vasárnapig. 11 kép.

Uránia színház.

(Béla Simonyi-utca 1. szám, Szabadságtér mellett.)

Műsor 1908. március hó 7-én, szombaton:

1. Utazás az északi sarkra. (Mulatságos.) — 2. Önfeladózás. (Dráma.) — 3. Szívhez szóló zene. (Kacagtató.) — 4. Szegény tanító. (Dramatikus.) — 5. Sisakba zárva. (Kacagtató.) — 6. Próba-babák. (Mulatságos.) — 7. Az illatos szivar. (Kacagtató.) — 8. Kis árva. (Dráma.) — 9. Margitka a kaszányában. (Kacagtató.) — 10. Lyoni játékok. (Sportkép.) — 11. A doktorné ferje. (Mulatságos.)

Előadások délután 5, fél 7, és este fél 9 órakor.

Minden előadás alatt katonazene játszik. — Cukrászda.

Este fél 9 órakor, felemelt helyárakkal: Jézus elötte és halála. Biblikus dráma 3 szakaszban.

— Még csak három napig. —

NYILTTER.*

Nyilatkozat.

Az „Aradi Közlöny” f. évi március 6-iki számának „Nyiltter” rovatában „Nyilatkozat” címen Lefkovits Ármán aláírásával megjelent közleményre vonatkozólag ezennel kijelentem, hogy annak minden, a feleségemre vonatkozó állítása *haszrag rágalom* s ennek folytán Lefkovits Ármán ellen a sajtóper haladéktalanul folyamatba teszem.

Aradon, 1908. évi március hó 6-án.

1181

Révész Henrik.

* Az ezen rovat alatt közöltékért nem vállal felelősséget.

Nyilatkozat.

Az „Aradi Közlöny” f. évi március 6-iki számának „Nyiltter” rovatában Lefkovits Ármán aláírásával megjelent „Nyilatkozat”-ra vonatkozólag ezennel kijelentem, miszerint annak a feleségemre vonatkozó állításai *minden alapot nélkülöző rágalmak* s e nyilatkozatban foglalt rágalmak miatt a *törvényes eljárást* Lefkovits Ármán ellen haladéktalanul megindítom.

Aradon, 1908. évi március hó 6-án.

1180

Tilger Árpád, s. k.

Mezőhegyesi ménesbirtok igazgatóságától vásárolt tiszta csiraképes

Tavaszi bükköny

bárminő nagy mennyiségben a legjutányosabb árban kapható.

Éliás Adolf és Fia,

Pécska.

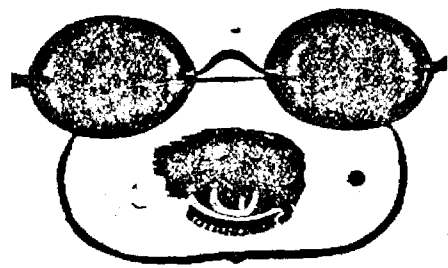
1182

Elsőrendű látsszerész üzlet.

DICK SAMU

Órák és látsszerész

Arad, Adrássy-tér és Weitzer János-utca sarkán

És az újított mindennemű órákat két évi jótállás mellett a legolcsóbb áron. Raktáron tart mindennemű színházi látsszeréseket a legkülönbözőbb kiállításban, legfinomabb lorgnettek, orrcsüptetők és szemüvegek arany, ezüst, nikkél és tekerésszel csont keretekben, legjobb üvegekkel.

Nagy raktár sűrűségi fokmérőben, bor, must és szesz részére, továbbá mindenféle hőmérők, mindennemű kivitelben.

Szemüvegek és orrcsüptetők orvosi rendelet szerint azonnal készíttetnek.

A legjobb

fedélcserép

Politzer Jonás

cserépgyárában kapható

Magyarcsanád (Csanád m.)

Posta, távirat és vasútállomás.

Olcsó árak, nagy megtakarítás!!

Angol öltöny és felöltő szövet újdonságok megérkeztek a kizárólagos posztó gyári raktárba

Leichner és Fleischer

Arad, Szabadságtér 17.

Angol női costum kelmék nagy választékban

Műhely áthelyezés!
Kenderesy és Paladics
 épület- és bútortársaságok
Arad, Deák Ferenc-utca 33. sz.
 (Helm-ház.)

Van szerencsénk a nagyérdemű közönségnek becses tudomására adni, miszerint

üzletünket

a jelen kor igényeinek megfelelően berendeztük.

Elvállalunk épület, bútortársaságok a legdiszesebb és a legegyszerűbb kivitelben.

Vidéki megrendelések pontosan és gyorsan eszközölköztetnek.

Tisztelettel

948 Kenderesy és Paladics.

Eladó sarokház Makón.

Kálvária-utca 374. sz. alatt

elénk forgalmu helyen, italmérési üzletnek is igen alkalmas

sarokház

padolt szobákkal, szabad kézből jutányos áron eladó.

Értekezhetni ugyanott

Szabó Ferenc

tulajdonossal. 1172

Telefon 595. 306
Diamant Ferenc
 elektrotechnikai üzlete
 Arad, Atzél Péter utca 2.,
 a színház lébejárataival szemben. Be-
 hus-udvarban.
 Villanyvilágítási, orvátvitel,
 telefon és csengő berende-
 zés és javításokat szak-
 szerűen és legolcsóbban
 végzem. Gáz- és villanycsatlárok
 legmodernebb kivitelben.
 Továbbá Auerégek, hengerek,
 villanykörték, lámpaszemek, tul-
 párok, gyöngyöjtek, ernyők és
 szerelési anyagok legjobb minő-
 ségben gyári árakban kaphatók.

MEGJELENT!
DANTE: A POKOL
 Fordította: Zsigány Árpád.
 A 19 ív terjedelmű, művé-
 szies kiállítású kötet ára:
4 KORONA
 velin-papíron
6 KORONA
 Bőrbe kötve szállítja a péns elő-
 leges beküldése ellenében:
SCHINKÓ GYULA
 BUDAPEST,
 VI., Teréz-körút 48.

Városi hirdetmények.

3872—1908. kh.

Hirdetmény.

A nagyméltóságú m. kir. bel-
 ügyminiszter ur 92672—907. V. a.
 sz. rendeletével felosztatott magyar-
 országi vas- és fémmunkások köz-
 ponti szövetsége aradi helyi cso-
 portjának elkobzott ingóságai u.
 m. asztalok, székek stb. irodai fel-
 szerelések f. évi március hó 16-án
 d. e. 10 órakor a városházán meg-
 tartandó nyilvános árverésen a leg-
 többet ígérőnek eladatni fognak.

Arad, 1908. évi március hó 3.

Sarlot,
 főkapitány.

Az 1902. évi vasműipari és gazdasági kiállításra és az 1901. évi
 munkai ipar és gazdasági kiállításra a nagy díszkelevéllel kitüntetve.

WEGENSTEIN C. L. és FIA
 ELSŐ DÉLMAGYARORSZÁGI
ORGONA-ÉPÍTŐ MŰINTÉZET (villamos áramra berend.)
TEMESVÁROTT.

Szállít kitűnő, leg-
 újabb rendszer szerint
 készített

pneumatikus
orgonákat

bármily nagyszá-
 ban a legolcsóbb
 árak mellett.

Javítások, átalakítá-
 sok és hangolások át-
 vétetnek, olcsón és ki-
 tűnő szakértelemmel esz-
 közöltetnek.

Bővebbi felvilágosí-
 tással és költségvetéssel
 szívesen szolgálok.

Az 1906. évi kiállításra
 A nagy millenniumi érem-
 mel kitüntetve.

3874—1098. kh.

Hirdetmény.

A nagyméltóságú m. kir. bel-
 ügyminiszter ur 92932/V. a. 1907.
 sz. rendeletével felosztatott ma-
 gyarországi cipész-csizmadia mun-
 kások és munkások szakszervelete
 aradi helyi csoportjának elkobzott
 ingóságai u. m.: asztalok, székek
 stb. irodai felszerelések f. évi már-
 cius hó 16-án d. e. 10 órakor a
 városházán megtartandó nyilvános
 árverésen a legtöbbet ígérőnek el-
 adatni fognak.

Arad, 1908. évi március hó 3.

Sarlot,
 főkapitány.

Uj üzlet!

Szabott árak!

Uj üzlet!

Felhívom

a n. é. közönség b. figyelmét az újonnan nyílt és modernül berendezett

„Kobrak” cipő-üzletem

kirakatainak megtekintésére, ahol a legelegánsabb és leg-
 finomabb cipőkülönlegességek vannak kiállítva. — A ta-
 vaszi újdonságok **férfi-, uri- és gyermek-cipőkben**
 már megérkeztek és nagy választékban raktáron vannak.

A t. c. vevőközönség kényelmére külön próbafülkét rendeztem, ahol a cipőpróbálás
 kényelmesen végezhető. — Vidéki megrendeléseket a legnagyobb pontossággal szállítok.

Tisztelettel

967.

Lányi Marcell

„Kobrak” cipőraktára.
 Aczél Péter-u. 1.

Uj üzlet!

Szabott árak!

Uj üzlet!

Tavaszi buza

vetési célokra

valamint

vető búkköny

kapható

1184

Nemess Géza

cégnél

ARAD.

APRÓ HIRDETÉSEK.

Veszek könyvtárakat

és hangjegyeket. Minden újdonság raktáron. Antiquarkönyvek. Könyvtárak berendezése. Nyomatványok elkészítése. Rongált dobozu levélpapírok kiírásítása. Égető apparátusok. Kölcsonkönyvtár. Kerpel Izsó könyv- és papirkereskedése, Aradon. 212

Egy jó fűszer üzlet

nagyobb mennyiségű kenyér eladással egybekötve, szép berendezéssel legforgalmasabb helyen más vállalat miatt átadó. Bővebben Osztyás Gyula Arad, Asztalos Sándor utca 4. szám. 1176

Batthyány-u. 10. számú házban

egy modern 6 szoba, fürdő-, cseled- és előszobából álló minden komforttal berendezett uri lakás kiadó. A lakás teljesen új, eddig lakatlan. Bővebben ugyanott. 1177

Gazdasági irnok,

földmives iskolát végzett, jó írásu, alkalmazást nyer kunágotai gazdaságomban április 24-től. — Jelentkezhetni lehet helyben, Erzsébet-körut 22., vagy a gazdasági intézőnél Kunágotapusztán. 1183

Gyárfelosztatásnál

vásárolt vétel folytán kiárultunk valódi len levélpapírost selyempapírral bélelt borítékkal, legdivatosabb alak és színekben 50%-al a beszerzési áron alul. Ingusz I. és fia könyvkiadóhivatala. 201

Szegények

valláskülönbség nélkül kapnak főzeléket csütörtökön déli órában kentesnél, a Simenyi-utcában. Elfogadok mindenféle élelmi cikket a szegények közt kiosztás végett. 51

80—1908. vhtó szám.

Árverési hirdetmény.

Alulírott bírósági végrehajtó az 1861. évi LX. t.-c. 102. §-a értelmében ezennel közzhírre teszi, hogy az aradi kir. törvényszéknek 1907. évi 61623. számú végzése következtében, Dr. Német János ügyvéd által képviselt Rozvány Pál aradi lakos javára, Meisels és Társa cég budapesti lakos ellen 792 kor. s jár. erejéig 1907. évi december hó 18-án foganatosított kielégítési végrehajtás útján lefoglalt és 1250 koronára becsült következő ingóságok, u. m.: lovak és kocsik nyilvános árverésen eladotnak.

Mely árverésnek a nagyhalmágyi kir. járásbíró 1907. évi V. 312/3. számú végzése folytán 792 tőkekövetelés, ennek 1907. évi november hó 25. napjától járó 5% kamatai, 1/2% váltódíj és eddig összesen 187 kor. 04 fillérben bíróilag már megállapított költségek erejéig, Nagyhalmágyon, az uradalom kastélyában leendő megtartására 1908. évi március hó 18-ik napjának d. u. 3 órája határidőül kitétik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-c. 107. és 108. §-ai értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le és felülfoglaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-c. 120. §. értelmében ezek javára is elrendeltetik. Kelt Nagyhalmágy, 1908. évi március hó 3. napján.

Riedl Ákos,

kir. bír. végrehajtó.

1185

Intelligens

őzv. urinónél jó házi koszt kapható. Bővebben Tököl-tér 4. sz., ajtó 2.

Használt,

de jó karban levő íróasztalok megvételre kerestetnek. Cim a kiadóhivatalban.

Nagymennyiségű

maculatura

jutányos áron

eladó.

Bővebben a kiadóhivatalban.

MOLL-FÉLE SEIDLITZ-POR

A MOLL A.-féle Seidlitz-porok tartós gyógyhatása legmakacsabb gyomorbajok, testi bántalmak, gyomorgörccs és gyomorhív, rögzött székrekedés, máj bántalmak, vértelenség, aranyér és a legkülönbözőbb női betegségek ellen a jeles házi szer, mely évtizedek óta mindig nagyobb elterjedést szerzett. — Ára egy lepecsételt eredeti doboznak 2 korona. — Hamisítások törvényileg fenyíttetnek.

MOLL-FÉLE SÓS-BORSZESZ

A Moll-féle feliratu önozattal elzárt van. A Moll-féle sóborszesz nevezetesen mint fájdalomcsillapító bedörzsölési szer, közsvény, csusz és a meghűlés egyéb következményeinek legismertesebb népszerű. — Egy önozott eredeti üveg ára 1 kor. 90 fill.

MOLL-féle gyermekszappan.

Legfinomabb, egészen új rendszer szerint előállított gyermek és hölgyiszappan gyermekek és felnőttek okszerű bőrápolása. Egy darab ára 40 fill. 5 darab kor. 1-80 fill. Minden darab gyermekszappan a MOLL-védjeggyel van ellátva. — Főszékhely: Bécs, I., Tuchlauben 9. sz.

MOLL A gyógyszerész, cs. és kir. udvari szállító által.

Bécs, I., Tuchlauben 9. sz.

5941

Vidéki megrendelések naponta postautárvét mellett teljesíttetnek. A raktárakban tessék határozottan MOLL A. aláírásával és védjeggyel ellátott készítményeket kérni. Aradon kapható: FÖLDES KELEMEN és HAJÓS ARPAD gyógyszerárakban.

MUSCHONG-BUZIÁSFÜRDŐI

= SZÉNSAV-MŰVEK =

ujjonnan berendezve kartelen kívül szállítanak azonnal bármily mennyiségű természetes vegyileg legtisztább folyékony

Szénsavat

a világhírű buziasfürdői szénsavforrásokból szikvizgyártáshoz, vendéglősöknek és egyéb ipari célokra. Úszó nem tövesztendő nevesztésben előállított, kevésbé kiadós szén-savval.

Megbízható, szigorúan leltármérővel kiszolgálás!

Buziasfürdői ásvány- és gyógyvizek

1/2 és 1 literes üvegekben. 5681

Sziv., rese- és hölygébántalmaknál utól nem őrít gyógyhatás.

Elsőrendű asztali víz.

Felvilágosítással készségesen szolgál

Muschong-Buziasfürdői szénsavművek és ásványvizek szétküldési telepe Buziasfürdőn.

Sürgönyosim: Muschong, Buziasfürdő. — Interurban telefon 18. sz.

Ügyes helyi képviselők kerestetnek.

Vászon maradványok!

Az új keilmék

már megérkeztek!

Különös nagy gonddal összeválasztott

Costüm keilmék és divat-szinek!

.Uj blouse és pongyola-keilmék

páratlan szép mintázatban.

Rosenblüh H. és Társa.

Szabadság-tér.

A nagyérdemű közönség szíves figyelmét felhívjuk

szövet kirakataink

megtekintésére, hol az összes legújabb ruha, blous és pongyola keilmékből nagy kiállítást rendezünk.

391

Vászon maradványok!